

1939-3/4
жур

ВІД ПРОБОЕМ

ЧАСОГІС ЗАКАРПАТСЬКОТ МОЛОДІ

ОСНОВНИК ДР. СТЕПАН РОСОХА

Р. VI. Ч. 3-4.

ПРАГА, БЕРЕЗЕНЬ-КВІТЕНЬ 1939.

ЦІНА 1-К.

Др. С. Росоха:

Не зречемося Карпатської України!

8. жовтня 1938 року представники населення Карпатської України проголосили її Державність. Карпатська Україна стала сферовою Державою, в складі Чехо-Словацької Республіки, із окремим своїм Урядом.

12. лютого 1939 року у виборах до Першого Сейму Карпатської України населення поставило на 94% за кандидаткою Українського Національного Обєднання й за Українською Владою.

15. березня 1939 року Сейм Карпатської України проголосив її Самостійність. Карпатська Україна стала Самостійною Карпатською Українською Республікою на чолі з Президентом, Владою і своїм Сеймом. Самостійність Карпатської Української Держави кровю записало до історії цілого людства її населення в боротьбі з наїздними мадярськими військами. Кількадневною кровавою боротьбою проти мадярського окупанта населення Карпатської України заявило раз на все цілому світу, що та земля на якій воно живе в українською й являється частиною УКРАЇНИ.

І хоч населення Карпатської України у своїй геройчній боротьбі не встояло й підлягло великій перевазі наїздних мадярських військ, то все ж таки не зникло своїх прав до власного германського життя й далі продовжує зачату боротьбу проти мадярського окупанта за Самостійність і Соборність Української Землі. Підлягло, бо ніхто не прийшов йому на поміч, нарешті ті, яких уважано за його союзників. Світ не став в обороні його природніх прав на життя. Та ото самий світ мусить інші числитися з ворогом Українського Народа. Мусить знати, що Український Нарід ніколи не зречеться своїх прав до своєї Землі, до своєї Самостійної Соборної Держави. І ніколи не зречеться Українському Народу Карпатської України, якої населення засадило кровлю свою українство.

І коли тепер мадярська війська окупували Кар-

патську Україну й поневолили останню ще вільну частину Українського Народа, то хай мадари й цілій світ знає, що смолоскип Ідеї Визволення зникений на верхах українських Карпат не втасне ніколи. Боротьба Українського Народу йде даліше проти всіх окупантів Української Землі. Ця остаточна мета: Самостійна Соборна Українська Держава!

Мадари тепер в нечуваний спосіб тероризують населення Карпатської України. Бьють, анущаються, арештують на підлі доноси місцевих мадярів і жидів, посилають до концентраційних таборів, мordують, стріляють і вішають. Майно народне, приватних бюр, редакцій, товариств, вже зграбували мадярські окупанти. Багато бібліотек і архівів (Учит. Громади) попали мадари. В школіництві, урядах хаос. Українці звільнені з урядів. Все подорожчало. Зарібку нема. До того ще народів окрадла мадярська влада при виміні грошей, беручи 7 корон за 1 пені. Замість автономії, про яку стільки кричало будапештянське радіо, мадярські міністри й мадярські газети, триває й на далі кровавий терор, підтримуваний військовою диктатурою. Всі права, що населення здобуло й закріпило за Української влади, мадари скасували і зробили його зовсім безборонним, відданим на ласку мадярським жандармам та їхнім поспіакам. Але мимо того українське населення Карпатської України не падає духом. Воно знає, що мадярський режім в Карпатській Україні опертий на багнети мадярських гонведів і жандармів в короткий. Мадярському насильству прийде кінець!

У населенні Карпатської України лишили тривкий слід у глибині душі славні бої Карпатської Січі. І ця боротьба найвірніших синів-Січовиків проти мадярських займанців стала для народу легендою, живою, писаною кровлю й історією, яку ворог ніколи не знищить. Карпатська Україна аросилася святою кровлю Героїв-Січовиків. Ця

кров вливавтесь нині глибоко в сердя козацького
Українського Народу й наповняв його тим духом,
було та героїчна Українська Армія Смошників і
все населення Карпатської України під час бо-
робти в мадярських захопленнях військами.
Багато потеряні крові. Багато впало Героїв

Багато потекло крові. Багато впаво героям у нерівній боях з мадярською навадою. Але якраз та кровава й жертвенна боротьба українського населення створила пошану серед народів всього світу до боротьби Українського Народу за його Ідеал Незалежності й Соборності. Та боротьба доказала, що 50 мільйоновий Український Нарід, його героям, завоїття, воля до свободи й самостійності не можуть пропасти, як не пропаде пролита кров Січового війська в Карпатській Україні. Ця кров влівається пині в серця всіх українців і хоч спонукала їх великим

Засади ідеалістичного світогляду.

Ідеалісти признають, що в житті діє один за-
садничий закон, це «закон боротьби». Життя
— це боротьба, це неспинне змагання. «Лиш бо-
ротись — значить жити» — пише Леся Українка. За своє місце в житті боряться всі сотво-
ріння, все, що живе. Але тоді як у всіх іншій бо-
ротьба є інстинктивна, підсвідома, то в людини
вона є свідомою, творчою. Цілий глупа
життя, всю його присмішість, ідеалісти добавчують
власне в тій невпинній боротьбі. Ведеться
боротьба за існування, за самовбереження, за
першінство, за владу. В житті діє передівсім та
неабита правда: воля жити й володіти.
Панувати, підпорядкувати собі всі інші сотворіння.
Ніколи — навіть у нашому розумінні — най-
більший здобуток, не припинить боротьби, бо
цілий змісл в неї в самому здобутті, але в
здобуванні.

тіві користати з величезним багатством. В між посту ходили наші предки на конях, а із посту підняв Муссоліні Абесінію, де не за останніх часів процветало невідомо чим.

В противеності — історичний матеріал ім твердить, що так усі війни не і подійної історії події є наслідком економічних відносин. Матеріалісти кажуть, що якби спорти відповідний економічний та політично-суспільний лад (як, наприклад, то відбувся відтоді) то війни не було б. Тоді тоді війна була "рай на землі". Це вже надто очевидний абсурд. Бо війна не може виникнути з економічних причин. В них післями більшу роль відіграє та воля влади, панувати. Саковий підхід не дає людям висловлення, а всіє — засоби забезпечення недоволення — це все початок війни. Причиною великих війн були часом — здавалося б — дуже бліді причини, та це саже та підстави власда відсутні. Це тута за всіх порядком, що воля вічної творчості, що воля влади. Всі християнські панади залежать чи дастесь поєднати з економічними відносинами, а й інші ідеї виникають часто з далекій покуди тільки ідеї, щоб — як підуть

— "найти чи розгадати".

Це саме тут в ідеї відчувається, що він відповідає, та не. Але тут же відповідає, що відчуває чи було чи не — ідея може бути чи не, як та, що відчувається у самій чутливій та когнітивній ідеї, якими жити.

Це саме тут об'єктивну життєвідповідальність можна легко відрізнити для того, що відчувається в матеріалісті. Перший обів є саже при самій подушці, але В другій руках панує про тону, який передається при саже чисто і сам не панує первинною на післям собі подумкою, але в післям. Можна привести таку Т. Шевченка, що він перестав писати пропагандистські, революційні праці, а жити сам хотів — якщо це саме панувати — не має і за те обіцяла йому ж тільки підільну його в творчій але й на моральному шляху ж була занадто. Та Шевченко відповідає: „Спасибі, теперішній панув, але я на житті штаді".

Такий співпадає, скажемо, боротьба в сажі, підільна рукою країни окрім панування, підільна від'ємність, боротьба в відході — є таємною основою українського національного

А. Гарасевич:

Студенти й робітники на поготівлі.

Коли за той Українсько-Народу під Карпатами відігравалася найбільше й найстрімче насильство, коли після першого заблеску українського сонця волі знов уявило населення під петлюючим пром'ю панів, тоді була найбільша після північної сприйнятливої України. Можна було тоді підуть не лише в Карпатській Україні, у вірі боротьби, але також далеко за П'єніни, за експрації.

Вечір. До Карпато-Української гольф дододеть праця хвітучий й грізний вістю. Телефон у бендерівській роботі: „Мадири забігли по дзвінках боях і по гризнях забегів Січовими... Січовими... Мадири забігли „Індіанами"... Мадири вільна забігли Хуст... „Хуст віртуоз Січовими"... „Перечин по дзвінках боях... На Буковині звернулися забегі таранами"... І т. д.

Кожного студента-Українца тоді можна було підуть. Їх обличчя можуть вирізати печать жалюrix, їх пальці можуть висунутися і зачубити, їх пальці пискути сплющуються. Студенти все сподіваються в військо, їхні однострої та свої шевелюри — і їхні розкидистілістські парики, але пальці їх роблять на Карпатську Україну. Так, інди та... Підуть за неї жити. Існували перші Січовими.

Приємо думати що характери обичаїв. Приємо думати що характери та якісні обичаї саже творчіння, що дебізантині що відносяться до Карпатської України співзвучно розвиваються. Й не ют залишаються після тіх що перші відчущуються та добреєдія. Приємо буде думати, що вперше, та характери обичаїв ют відчущуються та художніє співзвучання, що ют є на постелі, скаже одну „зару" за другою й запіскуючи здоровінні післями пісюри: „Мене відчуває саже співше віста, доки я їх не збіг, прийдеші суту, суту вій".

І рятів телефон в Українську Громаду: „Приємо чи співше. Мажо зажі співши... білу. Так після цієї метушиться. Бендерівські дзвінки телефон Громада більше дзвінки прокалі в післям панування в руках по голові. Один оператор від телефону дзвінки віста, другий після волі співши. Бендерівські праці рабочі, ляготи, панери, більше люди. А в післям турбується хвіст. Не студенческими є з Бендерської України.

Приступати до них.

— Іде?

— А чи же! Зрозуміло, що ют! А є чиє від приємнін до білому?

— Во — як за дзвін, що зажить собі післям руки. Ну й пані, що дуже післями та післям панів. А чиє від приємнін до відходу перебільш?

— Так. Громада вже вислала до німецької і словацької влади прохання про перепустку озброєних добровольців у Карпатську Україну. Сподіваймося, що обидві влади не будуть мати нічого проти цього. І ось прилучається до нашого товариства ще один з наших хлопців. Його веселі очі завжди сміються. І здається на перший погляд, що ця катастрофа його найменше торкнулася.

— Їдеш з нами? — питаемося

— Само собою! що би я тут, у Празі без вас, сам робив...

І між нами розвивається той шибеничий гумор, який приготовляє нас до важкого й загадкового майбутнього.

* * *

І обсеруючи рух у Громаді, людина не виходить з дива. Де тут взялося стільки людей? І то зовсім невідомих облич, що перед тим ніхто не бачив. Десь відривавши від роботи, приходять сажею обмашені робітники, машиністи, незнані люди — щоб голоситися за добровольців.

Їхні погляди, кожний рух, кожне слово свідчить про те, що боєвий дух Української Нації не затинув і ніколи незагине. Він завжди буде нашою найбільшою зброєю й прикметою.

* * *

Але, на жаль, між деякими панками й підпанками, трошки інакше. Ось, бачимо одного з наших панків — гарно убраного, вигодованого, який довідавшися про те, що мав би поїхати боронити граници К. України, якось ніякovo скрутився...

— Та я — знаєте... Та я, бачте маю жінку, діти... А зрештою я тут мушу зістatisя, бо

М. Чумалівський:

Бій у Підгорбі.

Дня 13. березня 1939 прийшла неймовірна вістка, що до Ужгороду й Мукачева прийшло багато мадярського війська, що має в скорім часі напасті й заняти Карпатську Україну. На жаль була це правда. Мадярські „гонведи“ наступили на границі Карпатської України в такій силі, що аж темнілося від них. Наш відділ у силі 18 людей зі села Довгого (Ужгородський округ) і з Шугоша відступив до Підгорбу, де спільно з тамінім відділом у силі одної чети: в 7-ми легкими кулеметами, ручними гранатами і крісами розложилися на правім окраї села Підгорбу. Проці обставини повідомили команданта сотні в Доманінічній шлях, що веде з Ужгороду до Анталіїв, щоб мадяри в разі нападу не могли скоро наступати.

Дня 14. березня в 4 год. рано мадяри почали наступати в силі одного полку. Праворуч від

мені треба в нашій справі вести переговори німцями... А зрештою — де мій капелюх. Мое поважання!... І тільки закурилося за ним...

На жаль, і таких віймок між українцями є... Це ті — що скриваються перед денним світлом і тільки вночі вилазять, мов шваби в верх.

Це ті, що в добі соціалістичної ери були величими соціалістами, йшли на услуги большевикам, а тепер із зміною обставин стають найбільшими „фашистами“... Це теж ті прислужники „гетьмана“, що за 50.000 пенге продавають Україну мадярам...

І все це галасує, кричить, — а як приходить небезпечна пора, ховається мов шваби по горах — щоби ніхто їх не бачив...

* * *

Цього дня в Українській Громаді зголосило вище 600 людей — переважно робітників і студентів, що позіздилися теж і з околиць Праги.

На жаль словацька влада не дозволила перевіз озброєних людей через свою територію.

І так ми були примушенні сидіти, і беччину прислуховуватися, як там — далеко бороняючи своїми грудьми наші славні Січовики Карпатської України й як падають у нерівнім бою від мадярських куль наїздника, як катують наш народ частину страждущої Української Нації.

Студенти й робітники доказали, що готові взятися за зброю, й вогнем і мечем боронити Українську Державу. Доказали, що за Самостійну Соборну Україну підуть у бій без огляду в свого життя!

СЛАВА УКРАЇНІ!

села Підгорбу, в близькості присілка Шугоша розмістилися вони після нашого відходу. Наши припустили на добріл. Мадяри потім далися на та рячковий наступ. Наші вистріли ракети. Тяжко дивитися... Військо ліве як мурянки... Наші зрази спустили зі сімох легких кулеметів, і крізь хрестовий вогонь до мадярських „гонведів“, які мов пяні наступали на нас цілими четами й солдатами. Стрілялося знаменито: мадяри падали підломлені. Можемо сміло сказати, що на цій відтинку мадяри заплатили дорого. Але й наші досить пошкоджені. Тут ранений один наш жарені дарм-січовик, що в бою, вже тяжко зранений, бо з одною рукою стріляв з легкого кулемету й дівізійного, яким він був ранений на кораблі Іршави, наказ не хотів відступити. Він був ранений в груди, на кріс, що при стрілянні зі скоро-стрілу мав по 10 годів, вішений через плече, а ранила його в плече й останній ліву руку. Однаке герой не відступав, а стріляв

поки набої вистачило. Потім його відвевено до перечинської лічниці. Мадярів була величезна сила. Нашим вийшли набої і почали відбивати мадярський наступ ручними гранатами. Як наші побачили, що вже обступили їх вороги кругом, почали відступати через малий горбок, половою дорогою, напрямом до Лазів, а потім через село Ярок, де у великій сніговій бурі, лісами поступали

на село Камянція п. Ужом, бо Оновонії й Невицьке були вже окуповані. Там прилучилися до тих, що боронили Камянцю перед мадярським наїздом. Мадяри горячково поступали, але тут пощастилося їх відбити.

Про кровавий бій у Камянці, полонених мадярів і геройську подвиги наших, подам у слідуючім числі.

Н. Р.:

3 Іршавського фронту.

У вісім годин вечором 13. березня ц. р. ми дістали наказ вислати до села Сільце стежу з гарнізону Січовиків, бо наступають мадяри у великому числі з Великих Кумят (Севлюський округ) в напрямі Заріччя-Сільце. Стежка нам принесла відомість, що все спокійно й ніде не застригли ворога.

А тепер з чим виступати на позиції, коли не було ніякої зброї крім 7 пістолів кал. 6.35, та по два васобники на кожний револьвер. Я з окружним командантом вирішив якось мирним шляхом погодитися з міською жандармерією, щоб дістати від них кріси та набої. Нарада була коротка і я був висланий, як делегат, предложитью пропозицію команданту жандармерії. Мав багато праці, поки він зі мною погодився. Нам було передано 62 кріси, 4 міномети, 4 ракетові пістолі, 4 легкі кулемети, 15 пістолів кал. 7.65, та до них 400 штук набоїв, крім того 135 мін, 400 ракет, 40.000 набоїв до кулеметів і крісів з обімками, та 250 ручних гранат — 200 чеської вироби з запальником 0-15, а 50 плескатих з бомбовим запальником, крім того 5 ручних кулеметів від фінансової сторожі з 30.000 набоїв з обімками. До $\frac{1}{2}$ /3 год. ночі з 13/III. на 14/III. п. р. січовики були озброєні. Гарнізон мав 31 січовиків, 10 українців з чеської команди фінансової сторожі, якими обсадив я дві позиції на хребті Сільце-Арданово, ждучи ворога в напрямі Заріччя. Розвідка, 1 поручник та 4 січовики, відійшла до села Заріччя, звідки вже не вернулася.

Бій почався 14. березня в 9. год. ранку, де наші січовики разом з фінан. сторохою, на командиних над ворогом позиціях, держали фронт до $\frac{1}{2}$ /5 год. вечера, відбиваючи ворога, наступаючого на державну дорогу та на вузькоколійну залізницю села Сільце. Під час бою мадяри падали як снопи. В $\frac{1}{2}$ /5-ої я дав наказ відступати ланцюгом до Іршави. При відступі на нашій стороні впало 4 січовики, 2 фінан. сторожі; 3 тяжко ранені, яких ми не могли вже забрати з собою, бо знову почався бій проти мадярської скорої дивізії, що в числі приблизно 1000 напасників на колесах наступала по дорозі на нас. У самій Іршаві ми відбивалися коло сільського дому до 10 год. вечера. Я дістав телефонічний накав, уже останній накав, від команди в Хусту, відступити

в відділом до Білок та ждати дальнього накаву. Але телефонічний зв'язок був уже перерваний і я віддалом мусів відступати через Іршаву, під обстрілом міського населення (жінок, мадярів і мадяронів), до Білок, що лежить 8 км. від Іршави. Наш відділ знову стратив 5 боеців. Вбитих і ранених поіменну піаніше.

В $\frac{1}{2}$ /12 вночі з 15. на 16. березня в Білках нас привітали мадярські терористи знову вогнем з пістолів і крісів, але в нас ніхто ранений від вбитий не був тому, що я відкрив вогонь в кулеметів, гранат по школі. Ми примусили їх замовкнути. До нашого відділу прилучився робітничий відділ під проводом одного десятника. З терористів мабуть зістало чимало поранених. Зазначаю, що десятник був дуже добрий і енергійний у дальших відсіках проти мадярської навали, що на нас насуvalася, грабуючи все в селах і підпалиючи хати, мабуть, щоб пожари піддерживали їм світло на дорогу. В Білках до нас прилучилися деякі озброєні особи карпатських сіл. Але ці люди були так аморальні гірськими переходами, що в бою не можна було від них чого сподіватися. Мій відділ мав 7 фінансів та 62 січовики. Тут наказав я розібрati решту муніції і на пораду одного учителя, що брав з нами участь у бої і якого потім мадяри роастріяли, відступав через болота та мочари до гір у напрямі Хусту, а там хотів прорватися через село Нанково на румунські граници.

Але було вже пізно. Ми вирішили заняти позиції за Імстичовом на першому хребті, та бились до останнього. В свою чергу я післав розвідку в напрямі Ізи, але справа була для нас неприємна. Мадяри займали з Хусту всі села, розкидані по дорозі Хуст-Довге. 16. березня ми пересиділи на своїх позиціях аж до 5. год. вечера в спокой, коли нас оточили раптом мадяри з трьох сторін так, що ми з ними бились до останнього набою. Люди, дивлячися на те, що ми не вдергимося, бо не було вже чим і стріляти, пороabігалися куди лише хто міг. До півночі осталося зі мною 8 січовиків, а решта були ранені та порозібгалися. Ми, решта, 9 чоловік, мусіли втікти рівно ж до одного млина в горах та передягнутися до цивілю. Своє січове вbrання спалили та решту зброї закинули. То в 4 куле-

мети, 9 крісів, 7 револьверів. Рівночасно внищили всі документи, що мали й роایшлися рівними дорогами.

дорогами.
Дня 17. березня я ще в одним січовисом були арештовані в Поляні, окр. Свалява, де нас майдарські жандарми абила та привели до Сваляви прилучили до транспорту, що мав бути відправлений на польські граници. Були це люди виловлені мадяронами в горах, молоді хлопці з Галичини, що рівно ж поровбігалися то в Хусту, то в Верещок в гори. Цей транспорт числив 45 чоловік в нами. Зі станції Свалява вуїжкою по дорогою до Нижніх Верещок, де нас мали перебрати поляки. Рівно о 5. год. пообіді ми прибули до Н. Верещок. Це було 19. березня. Там уже нас чекали польські старшини, три каштанів, один поручник, один хорунжий і 7 тайних поліцай, крім того один майор майдарської жандармерії і 4 жандарми, окрім тих що нас екскортували. Там знову, вже польські кати, били кожного поодиноко канчуками та кулаками по

І. Підбитий:

В таборі.

В околиці Ніредьгази, а саме у Ворюлопошу, сумній пустельній місцевості, улаштували мадяри концентраційний табор для полонених українців з Карпатської України, що мали нещастя дістатися в мадярські лабети. Вязні ці приміщені у двох стайнях жидівського величного маєтку. В середині квітня разом було увязнено коло 500 осіб; наприкінці квітня відійшов з Ворюлопоша транспорт з 40 людей — ніби то до Польщі, але про них до нині ніхто нічого не знає. На початку травня вийшло звідти 60 людей до Німеччини, 50 осіб випустили на „волю“ — з тим, щоби по авільенні з табору в Ніредьгазі арештувати їх знову в якісь іншій місцевості. Незабаром по перетранспортуванні з Кривої, через яку перепускали майже всіх арештованих перед тим у Рахові, Бичкові, Солотвині, Тячеві, Хусті та інших містах, почалися у Ворюлопоши переслухування арештованих. Конче слід докладно спинитися над тим, у яких обставинах ці „переслухування“ відбувалися.

„Переслухи“ переводили дуже численні мадярські детективи, серед більшості яких переважав або мішаний жидо-монгольський тип, або навіть чисто-жидівський. Не вважаючи на заміну в році 1919 режиму комуністичного на монархічний, типи подібні до комуністичних катів Бейли Куна та Тібора Самуеллі переважають і досі в рядах охоронців існуючого стану річей у — „свято-стефанівській державі“ — Мадярщині. Одим детектив, якого називали комісаром, був яскравою віменшеною копією Бейли Куна. Такий самий, як і в Куна рибачий писок, цим разом ніжно- рожевої барви. Крім детективів був ще один рід

нубах, випитуючи що відібрав, як на відміну
бо я зразу сказав, що походжу в Полтавську губернію.
Завдяки одному священикові, що впротистояв місцевим латишам
проти такого винущання над людьми, ці кілька хижаків відступили.
Своєї персекції відступили. Забрали свої хресты та ікони, але
та відіхали на польську границю в автокарації. На відміну від
циanko, що там на нас почекають. Нас відпустили. На відміну від
майор мадяр. жандармерії випустив на волю Романів та
ми були знову заарештовані в Поляні та відвезені в
дені до свалянської тюрми. Але ті нещасливі
числі 43, що були безперечно роастріляні
лляками, як ми зачули другого дня від того ж жандарма.
Широкодоріжка вела до тюрми, але відтак
арештованого мадярами священика, що проповідував
ствував проти австрівців. Його мадяри мали на третаруті
день роастріляти на тюремнім дворі в одному з
учителем. Про їхні імена не міг довідатися, бо суд
не мав від кого.

Кінчу. Продовження, а це найголовніше зашкілья
іншим разом.

СЛАВА УКРАЇНІ!

„службовців“ — товмачі, що добре володіли українською мовою, але вони не лише перекладали спа-
— вони також з наказу детективів люто й нечесно милосердно били й катували переслухуваних українців: одним з найлютіших катів-товмачів був Тимофій Величко з Хусту, син колишнього старости Хустського, крім нього були Вайнравх, кельнер з Хустського готелю Рояль, мясник Кастинер з Колочави, брат Дунки з Хусту й багато інших, незнаних в іменах.

Щоби не погіршити долі тих, хто лишився під мадярською владою, не можемо подавати прізвищ тяжко катованих у Ніредьгазі людей. Деяких били за те, що у школі викладали українською мовою. Одного інженера мадярський вояк під час допиту жахливо вдарив у лиць, що аж спотворив його. Але це ще порівнюючи „дуже легкі“ випадки побиття. Багатьох селян та учителів били довго й послідовно по цілім тілі, по руках і по ногах зокрема. Руки від биття страшенно пухли й протягом кількох днів нещасні жертви мадярського терору не могли як слід користуватися ними. Від биття по хребті та ногах, та по череві люди втрачали на деякий час (а інколи й цілковито, як це було з одним українцем-гайником у Кривій) здатність ходити без чужої допомоги.

Дуже часто мадярські кати не вдоволялися тим, що раз набувають свою жертву. По кількох годинах перерви, а інколи на другий день побитого знову викликали на допит, і знову били пендриками, знову топтали ногами лежачих на підлозі, били й топтали, аж жертва зомлів, тоді відливали студеною водою й знову били до нестями. Таких побитих і скатованих було у Волині

рюлопоші не десятки, а сотки.

Над деякими полоненими мадяри внущалися ще лютіше: крім цих у горі названих мук вони вживали ще інших: підвішували на мотузах на довший час за ноги й били по пятах і по цілім тілі. На деяких аж пендрики розривалися.

Лист з Карпатської України.

Щирий Приятелю. В перше прийми від мене сердечне поздоровлення яке теж передай від мене і всім нашим колегам... Днесь посилаю ти отсого листа яко вірному другу та хотій не сміється нічого писати відносно нашої судьби, то все-жаки обіцяне слово додержу і по-даю Тобі дещо фактичного на знання, що-б Ти мав точну інформацію о тім, що сталося і стається ще досить у нас в цілім краю, на скільки я за цю добу дочувся і на власні очі увидів, як пресумно викликав враження в серцю той наш „Карпатський Грай“. Та це є правдива назва днесь нашої дорогої Карпатської України, в котрій не одна тисяча єї вірних синів відпочиває на віки верх землі до днесь. Дорогий товариш, хотій богу дякую мені до цього часу нічого не сталося а і дорогою я спокійно якось приїхав, то все ж раджу Тобі, будь зістань там до зміни нинішніх обставин у нас, або якщо не можеш інакше, то йди лише в тім випадку до дому яслись небув записаний Січовиком, або якимнебудь політичним функціонером, або подібно, абиш небув дяк явно дома, або дагде інде проти мадярів і т. д. Головно передумай собі всю докладно чи деші в посліднім часу за нашої влади не мав єсть з місцевими мадярами, або мадяронами, бо найбільше „Трагедії наробили межи нашим народом тут місцеві мадяри і руски“, котрі направляли на кожного як лише могли і зовсім на невинних і ходили з катами нічми по хатах. Тепер находитися ще всюди по лісах много мертвих людей з викопаними очима, з відрізаними руками, ухами, язиком, носом, розпоротим черевом і відтятими головами так, аби ніхто не міг пізнати хто є. Множество людей повідстрілювано громадно за селами, множество є вічних калік і таких, що вийшли при тім а розуму. Щось страшеннога ся тут відігравало, можеш собі після цього лише уявити. Гробів і цілих цвинтарів всюди повно, але ніхто не знає де акурат вбитий хто з родини, де закопаний і т. д. Громади суть погребані до одної ями. Так у Квасіх попри дорогу видів єм а поїзду лише 7 хрестиків один попри другий, аж лякні зібрали, а неміг єм ані дивитися. Всюди такий смуток і трівога що серце пухаб. Тишина як у гробі. Жадної праці нігде не є, жадний рух, купити вже скоро віц неможна а що ще дістати мож, так страшно дорого. Кождий ходить як заморочений та журиться як жити даліше, если сесе потриває ще довший час, та казати несміє ніхто ані слова бо сейчас возьмуть здорові, або й життя. Всю так замовчано і замасковано, аби до світа нічого не дісталося. Кождий лиш каже, що невідергить, а чекають коли струна урветися та що буде даліше. Чорні хмари над нами тепер висять та чорні ворони над нами каркають. У авіяційних службах в нас ще не є жаден, ще неберуть, бо жадому не охота до того, хиба а великої біди). Так чути, що аби брали до жандарів і до фінансів, але коли, і за яких умовин, не знати. Дуже странно всю ймилі в руки. Всюди урядується лише по мадярськи, у школах тоже по мадярськи й по іванськи. Так товариш після цього зарадись як можеш, а єслибісь хотій пречі іхати до дому так та ще уговорюю що на мадярській граници є велика тілесна проглядка, так на всю позор. Писати їх більше небуду можи... Так будь здоров і напиши... що нового там чути. Гарразд Василь.

22. V. 1939.

Не в одного від биття пендриками ціле тіло було сине та зкровавлене. А це тільки легкий начерк тих мук, які українці візнили, і сотки візнають ще й досі, в мадярських концентраційних таборах! Та це не відстрашить український народ боротися і здобути собі Самостійну Соборну Україну. Слава Й!

В Україні.

На Східніх Українських Землях червоні кати не перестають впиватися українською кровлю. Та український народ на кожну акцію відповідає реакцією. Українські націоналісти виконують різні саботажі, приготовляють та виконують атентати на совітських високих урядників. Не довго зустрічатимуться большевики над Україною, бо Большеві — гряде остання година.

Західні Українські Землі. — Поляки бачуть, що не довго прийдеться їм ще панувати над землями Західної України, тому стараються здобути симпатії українських парламентарів представників обіцянками повної автономії. Тимчасом у краї ляцькі поспілки виарештували активістів українських працівників, заборонили видавати націоналістичну пресу (Голос, Напередодні, Самоосвітник, Молодняк, Дешева Киянка й ін.) та розвявили сотки українських культурно-освітніх установ. Відбувається безліч судових розправ проти молодих українців за приналежність до ОУН та перехід в Карпатську Україну. Присуди гострі й довгоречинні. — Герой-Січовиків, яких мадярська наїздничка наволоч видала польським поспілкам, ляцькі кати по довгих нелюдських катуваннях без суду розстрілюють. Та ляється, — як пише чужа закордонна преса — й підла ляцька кров, бо відражні герой-націоналісти не лякаються пересекуції, але тримаються засади „око за око — вуб за вуб“. Польщі бе остання година.

На еміграції.

Влада Карпатської України.

По окупації Карпатської України озвірілими мадярськими бандами Влада розділила між себе круг діяльності й поробила всі відповідні кроки, щоб забезпечити в'їздачів з Карпатської України й запротестувати проти переслідування українського населення в краї. Про її працю в рамках можливості подамо в 5. числі.

ЗЛОБНІ ЯЗИКИ КАЖУТЬ ЩО:

У Празі утворився клуб українців-„фашистів“, п. н. — Українці Самостійники. Між іншим у членство входять ті „перли“ українського новоспеченого націоналізму, що передтим були найвірнішими службаками большевіків, соціялістів — люди підозрілого расового походження.

Як то в світі все міняється... і з найкрайніших лівих, під напором вітру стаються і найкрайніші „праві“. Навіть ті, що перед кількома місяцями вигукували лайки в сторону Січовиків, що вони мовляв „фашистівськими чобітами“ вистукують по Підкарпатті — стають самі „фашистами“...

Чи не дивна еволюція характерів? ...

Список замордованих українців.

У 5. числі, яке вийде в скорім часі. почнемо подавати імена українців замордованих та розстріляних мадярськими наїздниками, терористами й вояками.

Редакція просить усіх доповнювати наш

список іменами Ваших знаменитих разом з потрібними датами.

Про найновішу українську еміграцію в Карпатської України подамо обширніше в наступнім числі.

СТУДЕНТСЬКИЙ ВІСНИК.

Союз Карпато-українських Студентів у Празі.

Українські студенти в Празі посвячують уесь свій вільний час корисній громадській праці. Як тільки в Карпатської України дійшли до Праги перші трикотіжні вісті, українське студентство разом зі свідомим робітництвом ринуло негайно іхати на Карпатську Україну допомогти героям Карпатської Січі вигнати мадярських заїздів. Виїхати на фронт не вдалося в різних політических причин.

Разом з болючою втратою самостійності Карпатської України прийшов черговий удар, специфічний українському студентству, цебто до країності згіршився соціальний статі. Студенти з Карпатської України видернувалися по більшій часті від стипендій, які тепер автоматично відпали. Крім того з Карпато-української колеї вількома наворотами чехів хотіли повинувати наших студентів на вулицю, бо, мовляв, «колей ліквідується». Не помогли ніякі протести й меморанда, бо остаточно Карпато-українська колей ліквідується 30. червня 6. р. і переходить у руки чеських студентів.

Студенти з Карпатської України дістають невелику допомогу від «Українського Допомогового Комітету» звіднім з Карпатської України, а під час ферій їдуть на враці до Німеччини.

Члени СКУС-у співпрацювали з усіма українськими соборницькими т-вами та брали участь у різних імпрезах, як Академія в честь св. п. Вождя С. Коновалця (23. V.), Панахида за поляглих борців української Національної Революції (4. VI.) і ін.

Загальний вїзд ЦСУС-а.

В дніх 17—18. червня відбудеться у Відні черговий звичайний вїзд Центрального Союза Українського Студентства. Союз Карпато-українських Студентів рішив вислати на вїзд делегата Ф. Гайдовича. Редакція «Пробоем» зі своєго боку пересилає Зіздові палкій націоналістичний привіт та ширі побажання успіху в дальшій праці над визволенням Української Держави від хижих займанців. Слава Україні!

ПІШІТЬ СПОМИНИ!

СІЧОВИКИ! Не допустіть, щоб враження зі славних боїв «Карпатської Січі» на фронтах проти монголів затратилися у Вашій памяті. Чекаємо від Вас подрібні описи боїв на тих відтінках фронту, в яких Ви брали участь.

OBSAH: Dr. S. Rosocha: Nezřekneme se Karpatské Ukrajiny. — Zásady idealistického světobledu. — A. Harasevyc: Studentstvo a dělnictvo připraveno. — M. Cumalivskyj: Boj u Pidhorbu. — N. R.: Z Iršavské fronty. — I. Pidbytyj: V tábore. Uryvek ze vzpomínu. — Dopis. — V Ukrajině. — Různé zprávy.

ПРОБОЕМ

часопис української закарпатської молоді. — Виходить 1-го кожного місяця. — Редагує редакційний кружок. — Передплата в ЧСР: річно 10—к., за границею річно 1 am. dolar. — Число чекового konta 201.699.

Vydavateľ: Petr Hajový Praha XIX., čp. 538. Odpovědný č. 23. Novinová vazba povolena ředitelstv. pošt. a telegr. v Adressa redakce a administrace: Praha XIX., U nové techniky 23.

Всікі листи просимо слати на:

Adresa: PROBOJEM, Praha-Dejvice, U nové techniky 23.

ПАРТИЗАНІ, напишіть про партізанські Січовиків в монгольських підданих.

ВЯЗНІВ бувших просимо, щоб нам відповісти свої і товаришів муки та мадирські тортури у військових та мадирських концентраційних таборах.

УЧАСНИКІВ визвольних змагань Карпатської України просимо, щоб заслали нам свої спогади та свідчення тих подій у громадянсько-політичній житті Карпатської України, в яких вони взяли більшорозумілу участі.

УСІХ просимо записувати пісні, легенди, оповідання про боротьбу Січовиків проти мадірів.

Просимо всіх по можливості подати імена ходатів, як також і імена тих, що відібрали в геройській боротьбі. Що уважаєте за недоцільне (імена тих, що злилися в Карпатській Україні, тощо), щоб було в друковано, ясно вказувати яким способом. Реакція таких випадків падежить як найстрогішу тайму!

ПОДЯКА.

Складаю прилюдно цирилу подяку всім тим, що ми допомагали й хоронили мене перед ворожими руками під час моєго побуту в горах Карпатської України, а передусім партізанському відділові Січовиків і його командантів та десятників Олійникові за моя виселення в селі Калинах.

Водночас дякую всім студентським, та громадським організаціям, як також і поодиноким особам за їхні пожертвування в приводу моєго рятування з рук австрійських та підданих по обох боках Тиси та іхніх інчених прахах хвостів.

СЛАВА УКРАЇНІ.

В червні 1939.

Dr. STEFAN ROSOCHA.

ВІД РЕДАКЦІЇ.

З причин від нас незалежних випускаємо вже вже чергове число часопису „Пробоем“. „Пробоем“ являється тепер одиноким часописом не тільки закарпатської молоді, але всього населення Карпатської України відокремленої від межами. Тому надімося, що всі українці на землі піддержуть „Пробоем“ і розширити його вошик на землі, де тільки беться українське серце. З цього боку ми постараємося, щоб „Пробоем“ стояв на висоті своїх завдань і щоб як найбільше спричинився до визвольних змагань Українського Народу.

Водночас просимо Шановних Читачів, щоб вирівняли свої залегlosti та прислали вчас передплату. Тих, що не думають передплачувати „Пробоем“ просимо, щоб завернули нам уже це число.

По неймовірній трагедії Карпатської України закликаємо всіх українців з подвійною енергією ваятися до визвольної соборницької праці. Геть з інтернаціоналізмом! Геть з марксизмом! Геть з рабством і прислужництвом! Смерть ворогам-окупантам!

СЛАВА УКРАЇНІ!

PROBOJEM
časopis ukrajiné zakarpatské mládeže. — Vychází 1. každého měsíce. — Rediguje redakční kroužek. — Předplatné v ČSR: na rok 10—K do ciziny ročně 1 am. dolar. — Číslo šekového účtu 201.699.

redaktor: Andrij Harasevyc Praha XIX., U nové techniky Praze č. 68.816/IIIa-1938. Dohlédací pošt. úřad Praha II. Adressa redakce a administrace: Praha XIX., U nové techniky 23. Knihťiskárna J. Schmiedberger, Praha II., Benátská 7.

ЭСЧУ. 974
1939-7

Діло об'єм

Часопис ЗАКАРПАТСЬКОГО МОЛОДІ

ОСНОВНИК др. СТЕПАН РОСОХА

Р. VI. Ч. 7.

ПРАГА, 20 ЧЕРВНЯ 1939.

ЦІНА 2—К.

др. С. РОСОХА:

Сойм Карпатської України.

День 12. лютна 1939 записався золотими буквами до історії Української Нації. В той день заселення „Землі без імені“ заманіфестувало свою національність в той спосіб, що при виборах до Першого Сойму Карпатської України віддало свої голоси на 94%, за листою Українського Національного Обєднання.

1. Вислід виборів.

Вибори до Першого Сойму Карпатської України були розписані на основі Конституційного закону Карпатської України з дня 22. листопада 1938 ч. 328 Зб. зак. і розп. Республіки Угорсько-Словачької і були переведені після уstanовлення частин I й III закону з дня 14. квітня 1920. ч. 330 Зб. а. і р. за текстом закону з дня 4. липня 1927. ч. 126 Зб. а. і р., про вибори на земельних і окружних представництв а тою земіною, що активне виборче право мають ті, що в день виборів досягли 21 року свого життя та що на землюх 20.000 мешканців відповідної національності припадає один мандат і що обмеження на землю виборчого права установленого в § 6. ст. закону на ці вибори не поширюється. На землі § 50 Виб. зак. ч. 126/927 Зб. а. і р. о пропуску висліду про вибори до Першого Сойму Карпатської України, переведені дня 12. лютого 1939, Країна Виборча Комісія оголосила наступний вислід:

Всіх голосів віданих при виборах Першого Сойму Карпатської України було 265.002
того припало на кандидатну лістину
Українського Національного Обєднання і
зменшених груп 244.922
що за недіжні 2.328
або до відмінних кандидатів 17.752

Наукодом цього вибрані до Першого Сойму Карпатської України слідуючі кандидовані особи:

1. др. Августин Волошин, Понтер, Правник, адвокат, Гербовий кабінет, Хуст; 2. Юлія Ревай, міністр Карпатської України, Хуст; 3. др. Брицако Михаїло, публічний лектор, Хуст; 4. др. Брицако Юлій, адвокат,

Хуст; 5. Грига Іван, хлібороб, Вишні Вересцяк (актор-драматичний кадиракі); 6. о. Довбак Адальберт, духовник, Іван; 7. др. Долинай Микола, директор лічниць, Хуст; 8. др. Дрбал Мілош, адвокат, Хуст (за чехосlovакське населення); 9. Дутка Августин, суддя, Хуст; 10. Іннатко Іван, хлібороб, Білок; 11. др. Кожаринський Володимир, шеф проваганди, Хуст; 12. Качала Іва, візниччик, Перечин; 13. Климпуш Василь, торгоносець, Ясіня; 14. Ключурак Степан, секретар прем'єра, Хуст; 15. Лещаніч Василь, учитель, Вел. Верезай; 16. Мандзюк Микола, голова Краєвої Опіки над молоддю, Секени; 17. Марущак Михайло, господар, Вел. Бачкі; 18. інж. Романюк Леонід, урядник, Хуст; 19. Мойна Григорій, протокол, Біла Церквя (за румунське населення); 20. Нижчук Дмитро, директор асекуроції, Хуст; 21. інж. Ольдріфред Август Ернест, державний підsekretar, Хуст (за німецьке населення); 22. Пазуханич Юрій, школний інспектор, Хуст; 23. Перевузник Іван, земледільець, Середнє; 24. Попович Петро, земледільець, Вел. Лучок; 25. Ревай Федір, директор друкарні, Хуст; 26. др. Рідорфер Микола, лікар, Секени; 27. др. Розова Степан, нач. Освітнього відділу Міністерства Шкільництва, Хуст; 28. о. Станіслав Юрій, парох, Вонігово; 29. Шобей Василь, господар, Вулхіці; 30. Штефан Августин, начальник Міністерства Шкільництва, Хуст; 31. о. Феделеш Карло, професор, Білок; 32. Тулик Михаїло, урядник, Хуст.

2. Відкриття Сойму і обіт послів.

Відкриття Сойму відбулося 15. березня 1939 р. в столиці Карпатської України в Хусті за участі 22-х послів, а то: др. Августин Волошин, др. М. Брицако, др. Ю. Брацайко, І. Грига, о. А. Довбак, др. М. Долинай, др. М. Дрбал, А. Дутка, І. Іннатко, В. Климпуш, М. Мандзюк, М. Марущак, інж. Л. Романюк, Г. Мойна, Д. Нижчук, Ю. Пазуханич, Ф. Ревай, др. С. Розова, В. Шобей, А. Штефан, о. К. Феделеш, М. Тулик.

Заступники Каршато - української Влади: прем'єр др. А. Волошин, міністри: др. Ю. Брицако, др. М. Долинай і Ю. Перевузник.

За канцелярію Сойму: др. М. Кочерган та його заступник др. С. Стебельський.

Сойм відкрив, під бурхливими оплесками й одушевленням слівом „Ще не вмерла Україна“ на основі ст. V. уст. З. Конст. зак. ч. 328 аб. зак. і р. др. А. Волошин. При цім виголосував промову наступного змісту:

„Світлий Сойме!

З глибини душі відчуваю важність тих слів, якими ословив я Вас, як першу законно вибрану політичну репрезентацію нашого народу.

Переживаю найвизначнішу хвилю своєго життя, коли здійснюються слова нашого національного Пророка Тараса Шевченка:

“Встане Україна, світ правди засвітить і помоляться на волі невольничі діти...”

Світлий Сойме! Наш народ пережив много бурь, пролив много крові і сліз і по словах поета дійсно чудо, що слід потомків не ішез.

Коли тільки зачав підніматися український народ, прийшла буря, що немилосердно загашувала огнища нашого національно-культурного життя. Український народ скоро подбав про свою культуру. Св. Володимир Великий, як мудрий вождь свого народу, вже перед 1000 роками закладав церковні та шкільні установи, а то й вищі, коли Захід про це ще не думав. Наша культура виросла з грецької культури, що була старша, як латинська. Але вже в перших її початках була вона зnaціоналізована й витворювала ідеали народної спільноти і сили. Та не довго міг Український Народ тішитися воleю і спокоєм. В довгій боротьбі з монголо-татарськими наїздниками, обороняючи західну культуру, полягли найкращі сини Українського Народу, знищено наші культурні огнища, спустошено багату Українську Землю.

Потім над обезсиленим у віковічній боротьбі Українським Народом запанувала ненаситна Москва. Вона не задовольнилася загарбанням нашої Землі, зруйнованням свідка колишньої української слави — Запорозької Січі, а закріпостила цілий Народ і посягла на найсвятіші скарби Нації — на церкву, на рідну мову. Здавалося, що віковічний ворог стер Українську Націю з лиця землі. Та сила народня непереможна! Віра й живе слово були сильніші від оружжя й насильства. Наші думи, наші пісні, вогнене слово наших народних геніїв оживили Український Народ і він пірвався до нової завзятій боротьби за волю, за щастя, за створення своєї Незалежної Держави.

Доля українців по цей бік Карпат від часів князя Федора Корятовича була незавидна. І хоч від наших братів з того боку Карпат ділить нас кордон, все ж, мов літні птиці, прилітали до нас висоті Ідеї визвольних амагань наших братів і давали нам сили, віри і надії, щоб відбити замахи ворожих нам сил, які за часів світової війни не виступили навіть і перед „врагами“ нашої прадідної церкви.

Всемогучий поводив нам, найменьшій вітці
Українського Народу вияти свою долю в свої
власні руки. Вірю, що в Божою помірочо наш
перший законодавчий Сойм, одноголосною волею
народу, дане йому право і власті виконувати
в добре Української Нашії і цілого населення
Карпатської України. В цей історичний день від-
криваєчи перше засідання українського Сойму,

вважаю своїм мілім обовязком привітати ви-
ходистийних гостей-представників Церкви, на-
дів та нашого національного війська „Карбі-
ської Січі“ і Вас, шановних Послів, і побажати
повного успіху у праці нашого Сойму. Г.
Україні!“

Відтак секретар Сойму для І. засідання Краївної
М. Кочерган відчитав повідомлення Краєвої
борчої комісії про вислід виборів і приступа-
до обіту послів за § 5. регуляміну Сойму і
Конституційної Грамоти. По відчитанні фо-
ли посольського обіту в українській, чес-
румунській мовах: „Обіцяю, що буду ві-
Карпатській Україні і що додержуватиму за-
та свій мандат виконуватиму за своїм на-
шими знанням і совістю“. На то секретар ч-
імена послів, що за § 6. регуляміну Сойму,
ступають до предсідника Влади, подають
руку і складають посольський обіт, сло-
„Обіцяю, Slibuji, Jure!“

3. Уконстатування Сойму.

Після присяги послів, др. А. Волошин
голосив, що Сойм має потрібний кворум до
ношування правосильних постанов і за §
регуляміну приступлено до вибору Предсідника Українського народного
Сойму, що відбулося тайним голосуванням. Кий наджупан під
листками. По скінченні скрутінія, віддано 22 ости українського
лоси, з них на ім'я посла А. Штефана 20 го^{го} під замком М.
сів, на ім'я посла др. М. Бряцька 2 го^{го} ятючика тішиться
Предсідником Сойму Карпатської Української України. Та
браний посол Августин Штефан, що злати українська ве
обіт: „Обіцяю, що додержуватиму закони оля.
свій уряд предсідницький безсторонньо видаю. Тільки по світ
ватиму за своїм найліпшим знанням і совісністю свідомлюючій пра
Подає предсіднику Влади руку і заявляє: „Будької України, а в
цяю“. Займає на трибуні предсідницьке місце нашого відродження
говорить:

„Світлий Сойме!

Із свідомістю великої відповідальності
ребираю ту надзвичайно почесну, одночасно
мірно тяжку функцію, що судьба вложила
мене; бути на чолі Першого Сойму Карпат
України.

В імені всіх тих Ідей, що нам є дорогі наського Народу.

В історії Українського Народу не було

В історії Українського народу не було випадку, щоби рішало всенародним голосуванням вибране законодатне тіло. Видавали закони українські князі, королі й гетьманы, але однозначною волею народу вибраного законодателя Сойму наше минуле не знає. Довгі століття український Народ блукав в темряві й ждав ліншу долю, на свободу. Та тільки коли настала грізна осінь 1938. р. шрвався наш народ до могутнього зрыву й пустився відважно нову, тяжку дорогу до просторів Волі.

І ми, нашим народом вибрані представники Карпатської України, без вагання стаємо тут, куди нас призначено. Бо право й силу дає

нам не насильство, не партійні інтриги, не нацьковування одних проти других, не юдин гріш, але одноагідна, спонтанна воля українського народу в Карпатській Україні.

Ми хочемо вірити, що незломну волю Українського Народу — жити своїм вільним життям — респектуватимуть всі культурні народи, котрим принцип самовизначення народів є святий заповіт, а не пуста фраза. Бо вухвалість думати, що Всемогучий тільки для одного або двох народів творив цей світ. Кожний народ має святе право жити своїм власним життям на цьому вірному праві світі.

Український народ не є гостем в Карпатській Україні. Більше як 1300 років заселює він цю землю. Тисяча кілька десять років тому назад бере він участь під проводом князя Олега Вітшого в поході на Царгород разом з іншими українськими племенами Київської Держави. За часів династії Арпадовичів, що були споріднені з київськими князями, Карпатська Україна мала право самоуправу з власною адміністрацією і судівдою винищувати. По вигашенні династії Арпадовичів, коли нові панючі не респектували здобуті права сідни Українського народу, ужгородський і земплінський наджупан підняв кривавий бунт за вольності українського народу і згинув в нерівному бою під замком Мак. Ще раз за часів князя Колосятівича тішиться свободі наш народ Карпатської України. Та по його смерті стала завмілоджувати українська воля, стала гіршати українська доля.

Тільки по світовій війні, дякуючи невтомній освідомлюючій праці найкращих синів Карпатської України, а головно сороклітній праці батька нашого відродження Августина Волошина зачинається нове краще життя на нашій землі.

Вірю, що Перший Український Сойм Карпатської України розпочату працю поведе так, що наш многострадальний народ буде тішитися своєї волі, своєї правді. Прошу Всемогучого, щоби позволив Першому Українському Соймові Карпатської України служити інтересам Українського Народу. Слава Україні!

Потім зложив посолський обіт предсідник Влади др. А. Волошин до рук предсідника Сойму і приступлено до вибору двох заступників предсідника Сойму. На пропозицію посла Миколи Мандзюка одноголосно вибрано після § 61, ступ 2, регуляміну заступниками предсідника Сойму послів: Федора Ревая і дра Степана Росоху. Секретар Сойму читав формулу обіту: «Обішаю, що додержуватиму закони та свої предсідницькі обов'язки безсторонньо виконуватиму

за своїм найліпшим знанням і совістю». Вибрані посли подають предсідникові руку заявляють: «Обіцяю» і занимають на трибуні свої місця по обох боках предсідника.

На внесок того самого посла вибирається двох письмоводів Сойму, а то послів: Августині Дутку та інж. Леоніда Романюка.

На внесок посла Ю. Пазуханича вибрано далі двох порядчиків Сойму а то послів: Михайла Тулика і Дмитра Німчука.

Відтак приступлено до виборів Комісій Сойму Карпатської України.

На пропозицію посла др. М. Бряцайка були вибрані члени таких Комісій:

1.) Конституційно-правна комісія. За її членів вибрано: Авг. Дутка, др. Юлій Бряцайко, др. Вол. Комаринський, др. С. Росоха, Мих. Марущак, Василь Шобей і др. Мих. Бряцайко.

2.) Культурно-освітня комісія. Члени: А. Штевфан, о. К. Феделеш, Ю. Пазуханич, др. М. Дрбал, І. Ігнатко, М. Тулик, о. Г. Мойш.

3.) Господарсько-фінансова комісія. Члени: С. Ключурак, інж. Л. Романюк, В. Климпуш, інж. А. Е. Ольдофреді, І. Грига, др. В. Комаринський і П. Попович,

4.) Соціально-здравоцільна комісія. Члени: др. М. Долинай, др. М. Різдорфер, Дм. Німчук, М. Мандзюк, о. А. Довбак, І. Переувзник.

5.) Імунітетна комісія. Члени: А. Дутка, Ів. Качала, В. Лацанич, Ф. Ревай, др. С. Росоха, о. Ю. Станинець і М. Тулик

Цим була вичерпана програма першого засідання Сойму Карпатської України.

На II. засіданні Сойму було I. читання законопроекту закона ч. I. про основний закон Карпатської України. На III. засіданні II й III. читання закону ч. I. На IV. засіданні був вибір президента Карпатської України. На V. засіданні I. читання законопроекту закона ч. 2 про уповноваження Правительству. На VI засіданні Сойму було II. й III. читання закону ч. 2.

Ці історичні засідання, які зфільмовані і зафіксовані на граммофонових плитах п. Лисюк з Америки, скінчилися за величавих маніфестацій, бурхливих оплесків і грімких окликів „Слава Україні!“ могутнім співом;

„Ще не вмерла Україна ні слава ні воля,
Ще нам, браття молоді, усміхнеться доля
Згинуть наші вороги!..“

ІВАН РОШКО:

Під Прапором Націоналізму.

У цілому світі ведеться безпереривна боротьба між поодинокими народами. Боротьба на життя і на смерть. Від багатьох причин залежить, які прибирає вона форми та розміри, як далеко засягає в своїй жорстокості та люті, і як глибоко — в справедливості та чести. Будуть боротьбу народи великі і народи малі. Боряться не тільки ті за своє право, що вже мають його віддавна, але й ті, що доперва відроджуються, переходят стадію національного перевиховання, щоб, ставши вповні здібними до власного творчого життя, перебрати керму його до власних рук на своїй землі та спрямувати гін і поривання його такими шляхами, які будуть образом душі нації та мірилом її вартостей й показчиком духових та фізичних надбань.

Нації розвиваються, а не занепадають і ні-
діють, при умові міцного опертя на національні
традиції та ідеали, кріпкої віри в свою життє-
здатність та твердої волі до спротиву проти во-
рожих посягнень, як рівнож волі до здобуття і
панування.

Але інколи внутрішні непорозуміння чи роздання народу ослаблюють його до такої міри, що ведуть до небезпек і до загибелі. Це стається головним чином тоді, коли маси народу непідрядковані, як належиться, провідникам народу, або коли народ тратить довір'я до своїх провідників, які взаємно поборюють і знеславлюють себе.

По світовій війні, один час здавалося, що отруйний московський большевизм остаточно зале всі європейські держави, починаючи з Італії та Німеччини, де тоді настала саме доба внутрішньої глибокої національної і державної кризи, коли ці держави протягом кількох років були фактично через внутрішні сварки партій між собою у стані близькім да громадянської, внутрішньої війни, яка мала би принести з собою перемогу комуністів.

Тимчасом Україна та її вірні сини стримували своїм героїчним спротивом московські большевицькі орди, що через Україну прагнули дістатися до Європи, знесиленої і смертельно вичерпаної та знеохоченої до кожного творчого пориву по чотирьох роках світової війни. Українці здобували цині банди розбішак та волоцюг, якими керували такі самі негідні недолюдки-комісарі. А попереду московських червоних банд ішла дуже зручна й облеслива пропаганда з безліччю привабливих інколи та фальшивих або невдійснених обіцянок.

А в душах тих, що перші протиставились новим „носіям свободи та братерства” в Україні була велика Ідея, виникання, на героїчних традиціях старовини, Ідея, за яку йшли вмерти чи перемогти. Але тоді ми ще не мали своєї доцільної та мудро організованої пропаганди, яка б

могла протиставитися поруч з нашою силам ворожої підступної й хитрої московської пропаганди.

З такою ж ідеєю став рятувати італійцами „Славу“ від агітації Італії загрожувала смерть, небезпека комуністичного перевороту. Боячись в існуванні, піддавалися московським спробам знищенню рух революційного та матеріального їх країни. Щоб уникнути допустити до катастрофи, треба було за зброю — рятувати честь і існування ворожих і Муссоліні вхопився. В найтяжчий час, коли який інший пізно. Його зрозуміла італійська молодь, відніків, суміли українські юнаки покликати Україну Провідницю. Нація — понад усе.

Так було в німців, де боровся Гітлер, було в еспанців, яких вивів з большевицькою Франко.

На що орієнтувалися ці мужі, в що відповідь буде така: в якого розуміння пам'яті під час народження та розвитку України, яким освічився інтересів кази зайнаналізму напрямки ани одноніків, заале які можна є лістів таукренренбул

і що принесли? Відповідь буде така: в історичному розумінні пам'яті під час народження та розвитку України, яким освічився інтересів кази зайнаналізму напрямки ани одноніків, заале які можна є лістів таукренренбул

грізний для Батьківщини час не було настася, проти нових замірів, коли грозила революція, внутрі, та прийшло до неї, не було часу, — та новий геройчний світогляд, яким пробивались вони до перемоги і який різко протилежним комуністичній теорії. Пішо ми побачили, що: розєднаність та внутрішнепорозуміння — заступила залізна зоріаність, з духових калік — стали тверді хари, із недисциплінованих безоглядно послушали карні лави, а із морально підувалих — рові одиниці. Обновився добробут народу, кращали господарські відносини, які виглядали катастрофально під час большевицької господарії в згаданих державах. А за певний час, на відроджений, цілком новітній, ще небуваний період розквіту, всестороннього посилення ДР. ПАВЛІСТРАВІ доброї організації народу та його виховання в націоналістичному дусі. Бо тут відходить о націоналістичний світогляд і націоналістичний провід народу.

*
Націоналізм кожного народу, де вже він придають
як чинник політичний та господарський, має рою заал
окремий характер, відмінний від націоналізмів 200 предме^т
іншого народу. Сучасні націоналізми закривались мет боротьби
в у боротьбі тих народів, які є носії його, між ними і українським націоналізмом, метом. В
має свій початок у визвольних змаганнях, а падії К.
ріння його сягав до княжих і козацьких вильну ве
Української Державності. Судетська метом б
Як відповісти на питанням

які в малім числі відважились протиставити справи б
величезним бандам червоних, ішли до боротьби з мецька Д
в ідею, за яку вони і полягли. А та ідея але підм

нічим іншим, тільки — незмірною любовю до свого народу, його минулості, невбагнутої посвяти для нього і невимовною вірою в силу і героїчність його. З такими переконаннями умірили Січові Стрільці нашого Вождя Євгена Корновальця з усміхом на устах і останніми викликами „Слава Україні!“.

Іх перемогли, але їхню ідею — ні! Ідею не знищили, бо її знищити не можна. І так започався в історії України новий політичний рух, рух революційний, який носить всі ознаки боротьби українського народу за його визволення, за звільнення всіх українських земель від ворожих рук.

Кожний рух, чи то політичний, чи то будь-який інший, мусить мати добрих та здібних провідників, які б ним керували, були його душою. Провідникового народу мусить бути духовним уосібленням того, що запалює серця мільйонів у кожній хвилині, наливає їх новими силами та новими життєвими бажаннями.

Новий український націоналістичний рух, якого розквіт тісно в'язеться з іменем славної памяти полковника Є. Корновальця, його фактичного творця, якого славить і поважає не тільки український народ, але й інші народи, найбільш освідчився як політичний чинник для загальних інтересів та бажань української нації. Тут докази зазив. Тому, що попри українського націоналізму діють ще ріжні інші політичні течії, напрямки та орієнтації, які не мають усталеної ані одної лінії, ані своїх авторитетних провідників, за якими було б якесь світліше минуле, але які шкодять здоровому процесові українства, можна конкретно ясувати положення націоналістів так:

українські націоналісти від самого створення українського націоналістичного руху були за скупченням всіх здорових сил на-

роду. Під свій прапор закликали тих, що хотіть служити Батьківщині і вмерти за Нії, і тривожили тих, що йдуть блудними дорогами, удаючи в себе місцевих патріотів та „вождів“, щоб в останній хвилині призадумались, чи чисте в них сумління.

Бо ми, як члени великої, але поневоленої Нації, яка хоче чим скоріше визволитися, стягти з себе ярмо ворогів, не можемо, ані не смімо допустити до розпорощення сил народу. Ми стоймо за тим, щоб витворити монолітну організацію в усіх адівих до життя і боротьби кадрів, які не знають жадних компромісів та коаліцій, але які твердо стоятимуть на засадах нашої ідеологічної напрямної — боротьби аж до перемоги.

Не до ухиляв, чи політичного спекулянтства або прагнення до чогось для своїх егоїстичних цілей; не до хаосу, чи розкладу, який несе нечесні і несумлінні одиниці, — ми стремимо до обеднання і скріплювання незломних характерів, яким дійсно лежить на серці доля України та велика і тяжка відповідальність за неї в близькій будуччині. Ми стоймо і визнаємо тільки один провід Українського Народу, що складається з людей, які не допускати нас до жадного упадку чи розлому, не заведуть нас у наших великих мріях, а дійсно приготовлять нас до вступу в нову добу володіння, в добу обновленої Української Державності не розсвареними, а гідними свого призначення. А приготовляти нас виступити не за посередництвом угод чи компромісів, а силою боротьби проти всіх, які є проти нас. Бо повторитися минулі сумні роки боротьби нашого народу не сміють!

А запорукою цього є тільки Організація Українських Націоналістів та її Провід.

Слава Проводові Українських Націоналістів!
Слава Україні!

Др. ПАВЛО ТИНЯК:

Міжнародня політика і Україна.

Світ сьогодні в напруженням сконцентрований окото питання Данцигу. Вагу цій проблемі придають імперіалістичні партнери, що з цілою парою заантажувалися в тій справі. Саме, з нецілих 200 тисяч населення, місто Данциг є лише предметом боротьби. З цього ясно видно, що підмет боротьби має першенство над його предметом. Вистарчить тільки порівняти справу окупантів І. України, ІІ персональну та територіальну величину з проблемою Вільного міста. Судетська проблема, хоч персональним її предметом було лише 3.5 міл. душ, була світовим питанням (не європейським), бо підметом цілої спірки була сильна та авторитетна 80 міл. Німецька Держава. Світ респектував не предмет, але шахет. Предметом української проблеми в

советській Росії є 35 міл. душ, в Польщі 8, в Румунії 1.7, в Мадярщині 1.5 міл., а в Словаччині 200 тисяч — разом понад 45 міл. душ. Але про 45 міл. поневолених українців і пис не загавкає. Нема сильного підмету... В справі Вільного Міста взагалі не йде річ о саме місто. Чемберлен в палаті послів заявив, що втраченням Данцигу Польща була б відрізана від моря і пізніше могла би бути економічно та військово задавлена. Іншими словами: кінець Данцигу — кінець Польщі. В Данцигу рішиться отже дальнє існування польської держави, рішиться питання гегемонії в Європі, колонії і т. д.

Дуже помилився би той, хто думав би, що ліквідацією данцизької проблеми настане лад та спокій. Італійська газета „Стампа“ в 15. липня

заявляє, що ані корисне для Німеччини вирішення данціської проблеми не принесе Європі мир. Газета видвигає ще такі услівія миру: повернення Німеччині цілого коридору, та колоній. Туніс, Джубуті, Мальту та Суез має негайно дістати Італія. Біральтар має бути переданий Іспанії. Жиди мусять зіткнути з Європи, але в Палестині не мають чого глядати. Ми від себе додаємо, що услівія миру в Європі: дефінітивне вирішення українського питання. Бо доти миру в Європі не буде, доки 50 міл. народові не буде усунена кривда, заподіяна його окупантами та доки на європейській мапі не повстане Суворіна Українська Держава в її етнографічних границях!

В останній час ходять всякі глухі вістки, що не бувають не можливими. Заграниця преса шепче про німецький протекторат над Словаччиною та Мадярщиною. Німецькі чинники ці вістки заперечують. Говориться про те, що Німеччина з Італією мають поділитися Швейцарією та обсадити Судан, щоб таким робом відтягнути увагу демократичних держав від європейських справ. Говориться нишком про тайні розмови між Німеччиною та ССР. Всі ці вістки німецькі та італійські урядові кола дементують. Але фактом є, що преса тоталістичних держав алярмує про мадярський та словацький політичний терор над німецькою меншиною в згаданих державах. На днях багато німців було висилено з К. України, що переселилися туди по 1918 році. Виселені німці з К. України тепер находяться в Братиславі. Скаржаться на страшне переслідування та знищання мадярських жандармів над всіми меншинами і домагаються енергійного кроку проти мадярських урядових кругів. Німці так само невдоволені з виборами, що недавно відбулися в Мадярщині. В часі виборчої кампанії дійшло на багатьох місках до кривавого інциденту між німецьким населенням і мадярською жандармерією. Словаки на протест німецького держ. секр. інж. Кармазіна згодилися на зміну конституції в тому зміслі, що всі німці, які туди поселилися по 1918 р. стануться автоматично державними горожанами.

Не буде злишнім порівняти сьогоднішнє політичне положення в станом 1914. р. Тоді по одному боці стояли: Австро-Угорщина, Німеччина, Болгарія та Туреччина. По другому: Франція, Англія, Росія, Сербія, Греція, Португалія, Японія і Америка. Сьогодні нема Австро-Угорщини, але зато була її землі або цілком приєднані до Німеччини (Австрія, Чехія й Морава) або їх зовсім відічлені (Словаччина і до певної міри Мадярщина). Лиші дієзнаженні частини находяться під Польською (Балічина), Францією та Румунією (Буковина, Семигород). Але зате Німеччина висила на свою столицю Італію, яка протягом 20 літ виконала ще поконання в мілітаристичному дусі, ніж то було в 1914—1918 р. На вишадок війни на сторону Німеччини дуже правдою підставиться і Японія, чим авіція ССР, а після і Америки буде по значній мірі загальмована. Так само Італія в та силінгом впливом „Осі“. Недавні побут московського репресора та болгарського прем'єра-міністра відокремлюють відповідність Балканам „Осі“. Румунія дала відповідь на службу „Сіті окружения“, але

о її значіння у війні можно сумніватися, бо теж її удержатися, маючи на ший Мадярщину та Болгарію домагаються ревіндіації Семигороду та Добруджі. Не мале буде мати значіння для Німеччини терен стрії, а особливо Протекторату і Мадярщини, хоч лише з стратегічного боку погляду. Зате проти Німеччини буде стояти новий противник Польща, яка хоча ревнована на 40% „невдоволеними“ меншинами, але відносить добре уваження і польській елемент переселений сильним патріотизмом та мілітаристичним духом.

Окрему статтю собою представляє загадка на Советська Росія яку т. зв. демократичні відомості хоча хотіть перетягнути за всяку ціну на свою сторону проти Німеччини. Росія, як видно в її московських переговорів, не довіряє захищувати сильними та не дому, як і один національний привілей власні силы, брати із національною війною Самостійної України до адісів витворення цього не може сприятливі мовні та національні дії, як та зліплінням хочби їх самікою такі коаліції хотіли всуперечні, що та цільну родину іменував Літвінова-Фінкельштайн советським ступником в Лондоні, то англійці поставили до його вінова негативно і попросили його залишити Лондон. Незадовго на те англійський консул в Москві Лондон зробив заговір проти Советів. ППУ його арештували. Відношення між обома державами загострилось в 1920 р., коли Ленін заключив договір приязні з Афганістаном і Персією та тим відтягнув згадані держави від англійських впливів. На це приходить арештування Мінхенського в Лондоні, а в 1926 р. під впливом советської агітації вибухає в цілій Англії страйк вугільних робітників. Лондон за це висилає Москві протестну ноту, домагаючись перестати з комуністичною пропагандою.

Аж появі Гітлера на світовій політичній арені і спільна небезпека зблизила Москву та Лондоном. Тому власне 1934 р. Москва з допомогою Лондону вступає до Ліги Націй і починає брати участь в європейській політиці. Та на свіжішою раною у відношенні між обома державами є всім нам ще так добре знана Мінхенська конференція з 1938 р. Росія тепер своє байдужністю, щодо приступлення до англо-французького пакту відплачується Англії за інтервенцію Советів в часі мінхенського та віденського договорів. Із ходу московських переговорів, що вже 3-ий місяць ведуться, видно, що ані один інший партнер не може забути на стадіоні конфлікти. По всій імовірності Росія бажає сама видіти війну в Європі, але вступити до неї зразу не хоче. Вона не має інтересу підтримувати одну, або другу „буржуазну“ сторону. Росія радше хотіла б замінатися до війни аж при кінці в ролі ліквідатора-порядчика, щоб потім провести свою давню мрію світової комуністичної революції. Це Англія добре розуміє і бажає собі приступлення Советів до англо-французькою пакту скоріше для того, щоб допустити до вибуху війни.

Україна в сучасну добу стояче під чутками чоботами. Історія нас наочає, що в міжнародній політиці відсутній привілей власні силы, брати із національною війною Самостійної України до адісів витворення цього не може сприятливі мовні та національні дії, як і зліплінням хочби їх самікою такі коаліції хотіли всуперечні, що та цільну родину іменував Літвінова-Фінкельштайн советським ступником в Лондоні, то англійці поставили до його вінова негативно і попросили його залишити Лондон. Незадовго на те англійський консул в Москві Лондон зробив заговір проти Советів. ППУ його арештували. Відношення між обома державами загострилось в 1920 р., коли Ленін заключив договір приязні з Афганістаном і Персією та тим відтягнув згадані держави від англійських впливів. На це приходить арештування Мінхенського в Лондоні, а в 1926 р. під впливом советської агітації вибухає в цілій Англії страйк вугільних робітників. Лондон за це висилає Москві протестну ноту, домагаючись перестати з комуністичною пропагандою.

родній політиці завине панував і панує егоїстичний принцип. Ми можемо сполягати тільки на власні сили. Ще Шевченко говорив: „Сила в нас самих!“ Добрий приклад для цього можемо брати із наших визвольних змагань в часі світової війни та 15. березня 1939 р. Української Самостійної Держави ніхто не збудує нам, окрім самого Українського Народу. Не смімо забути, що до здійснення наших мрій замало ще буде витворення спиритивих зовнішніх обставин. До цього не менше важливими будуть і внутрішні сприятливі умовини. Є це в першу чергу безумовне та необхідне обєднання всіх українців також дома, як і за межами, около однієї ідеї, під одним національним провідом. Дуже помилувся б той, хто думав би, що врятує українську справу алієніям паперових організацій в якісі союзи, хочби їх будь як названо. Бо всякі такі спроби, такі коаліції, хочби їхні представники скільки хотіли всутерувати до себе та до інших українців, що тим вони створили „одну велику суцільну родину“, не є нічим іншим, як тільки

розбиттям, розеднінням українських сил. А не забудьмо, що всяке розбиття завжди мало і має лише катастрофальні наслідки навіть для тих, що вже 20 років мали власну державу, не говорячи ще про тих, що тільки стремляться до її відбудування. Тому, одиночним виходом в нашого тяжкого положення як дома, так і на еміграції, є: вступити під прапор Українського Націоналізму, підпорядкуватися не тільки особисто, але і всі дійсно українські організації під один Прапор Українських Націоналістів, що на цілім світі безпощадно і витривало бореться проти всіх окупантів Української Землі вже більше як 10 років.

Тільки Світова Організація Українського Націоналізму зможе Українську Землю вирвати з кінців смертельних ворогів Українського Народа і здійснити мрію всіх їїрих українців: відбудувати Суверену Соборну Українську Державу!

Хочемо монолітне обєднання! Хочемо Самостійну Соборну Україну!

М. ЧУМАЛІВСЬКИЙ:

Бій у Пістрялові.

Як удавж границь Карпатської України, так і тут — на окраїні с. Пістрялова напали мадярські гонведи на наш відділ неожиданно. 14. березня о 5. год. рано зачали мадяри стріляти з крисів, легких і тяжких кулеметів на наш відділ, який був уміщений на краї села в близькості демаркаційної лінії. На границю до закопів скочили лише чотири жандарми січовики переконатися на кого стріляють, бо не було їм відомо, що мадяри мають на думці напасті Карпатську Україну. По приході на демаркаційну лінію були не дуже втішенні, як побачили, що одні мадярські кулі падали біляко перед ними, а інші снастили тісно понад їхні голови, спираючись біляко за ними. Мадярські кулемети були уміщені в недалекім селі — Форноши.

Мадярське військо хотіло наших обманути стрільбою вперед, щоби не могли заважити, що діється по правій стороні — на півночі. За той цілий час, що мадяри стріляли, наші не вистрілили ні одного набою, бо то була велика яблда (було би мало висягів) і хотіли щадити стрільбу, іншого було тут так мало, на північну землю. Тепер наші увиділи як приблизилися три мадярські тягарові авта, в яких виступили гонведи і вийшли до недалекого лісу. Авта вернувались ворогову до Мукачева і за пару хвилин знову повернулися переповнені неприятелями. По пригаду інших неприятелів можна було вже ясно знати, що це не є якісь прогулка. Наші вислухи зважкового дула села Гарбона, щоби повідомити сусідій відділ, що тут робиться юного зважкового висадили до команданта відділу, щоби привізти експонат віддалу до закопів.

Як то було вже весь розіслано, вістали на демаркаційній лінії лише двоє нашіх вояовників, що хотіли свою частину границь боронити, а в случаю і полягти, але не пустити наїздників через граници, поки не прийде допомога. Нашим здавалася минута вічностю, а зокрема тоді, як бачили, що кромі авт, які навозили повний ліс гонведів, приїхала одна добра сотня мадярських гусарів і рівно ж заляла до того самого ліса. Тепер вже нашим був мадярський задум ясніший над звізді. Але останок відділу ще все не приходив. За пів години вернулися звязкові від команданта відділу з вісткою, що гонведи майже хочуть використати відсутності наших в селі, обкружити село і так наших дістати до подайного огню, — одні з Форноша, а другі вже з Пістрялова.

Той гонведський задум наші скоро завважили й зачалося між нашими й гонведами змагання, хто скоріше буде в селі. У наших було бажанням вдергати село в своїх руках, поки прийде поміч і через те втікали в село як сплющені олені і пощастилося їм прибігти в село кілька хвилин скоріше, як гонведам. Слабими силами обстутили село так, щоб гонведи вже не змогли стріляти на них зі заду. Нещастя, яке було відомої границі Карпатської України, не поминуло й тут. Мік населенням с. Пістрялова знайшлося даскілько зрадників-фенциківців, що побігли арадити наїздникам силу наших, а ті залучилися в один курінь і зачали нападати з одної сторони. Як нації бачили, що гонведи готовлять на них, побігли й залягли в обороні на ту саму сторону, а два стрільці в так дорогих

сили лишились за селом, щоби наших не обступили гонведи ззаду.

Тоді в тім тяжкім бої у наших було лише сім крісів, а один легкий кулемет. Проти так слабій збройній силі, гонведи наїджали в силі одного доброго впovні визброєного бойового куріння. Наших було мало, але кожний знова знаєвою і відірвав перед так сильним ворожим наступом. Кулеметчик, як добрий народовець, щоби міг лішче перебігати, виніс собі цівільну шапку і перебігав стріляти раз на одну, потім на другу сторону вулиці і так обманював гонведів, що тут наших в велика сила.

В такий спосіб наш один слабий відділ зумів боронити одно село від рана, аж до двадцятої години. Потім перед великою силою наїдника мусили відступати від хати до хати, а часто було і так, що наш останній босик був в однім дворі чи в саді, а мадярські гонведи в другому. Відступ такого героя наші часто мусили боронити всіми силами. В однім такім бої наші стратили одного жандарма-січовика і вісталося вже тільки б крісів, а один легкий кулемет. Але не відступали! Витримали в жахливім бої далі. З години на годину певно очідали, що поміч приде і так гонведам передавали хатину за хатиною. Вкінці віддали й останню доріжку, якою мали відступити.

Нарешті побачили, що попадуть в руки гонведам і не зможуть далі воювати, забезпечили себе добре стріливом і далися на відступ поля-

ми напрямком на міст. Які повні водової рівнинні потоки сильно перешкоджали в дої. Але через міст вже перейти не встиг. Міст був мадярськими кулеметами сильно зстрілюваний. Не дивлячися на небезпеку, вони собою до глибокої ледяної води, яку пощастилося переплисти на другий бік. На другій березні вже лісом хоронені відступили за гори, там спільно зі сусіднім відділом заняли нову позицію. Наши все чекали поміч, але чекання було марне. Намоклі перебули цілу ніч в лісі під роким небом, аж до рана.

Дня 15. березня біля 5-ої год. рано вже гонведи в новим наїдом, але вже в такій ситуації ніхто не може собі уявити. На цьому місці дігрався рішучий бій в вигро для мадярів, а нашим прибуло на поміч кілька січовиків з рівнинами (!) із сусіднього села. Мадяри зігрявали, але на мертві й ранені майже не відібрали. По довгім бої і чисельний втраті в обох відділах мадярам пощастилося так сильно розбити наш відділ, що вже більше взагалі не воюють. Тут вже лише одиницям пощастилося втекти живими в ліси і так захоронити тільки одно свого життя.

Поодинокі здорові члени розбитого відділу доповнили ряди інших бойових відділів і за завзято боронили свої Українські Державу, які знову судьба не постигла і цей відділ також попередні!

М. З.:

Теперішні школи на Волівщині.

Що доброго принесли нам мадяри?

По приході мадярів всі учителі - українці були заперті. Нічого не сталося деяким проtekційникам, яких взяли в охорону мадяронські діячі.

Школи перебрали в руки самі мадярони та мадярончики (пяниці та фушери). Наприклад, так у нас стався районовим директором „текінтеш ур“ Сидор Ервін (бо тепер уже існує така титула!). Тепер уже розділюють людей після титулів. Не так ще давно п. Сидора хотіли звільнити за пянство зі служби. Далі інший п. Немет, який учив на Слободі, як інструктор при українській Владі (бо має тільки 3 класи горожанської школи) нині є управителем в Синевірській Поляні. Так виглядають наші нинішні школи за окупації „високо-культурних“ монголів. Виучують покищо по „руссکі“. Але вже примушують записувати дітей до мадярської школи.

Роблять собі, що хотять, бо наших учителів-фахівців позапирали в концентраційні табори та мучать їх там. Деякі мали щастя і їх випустили. Але це їм не помогає ніщо, бо є сять щодня ходити по два рази зголосувати на жандармерії. Платні не дістають і не мають на ній надії. Котрі мають своє гадівство, та роблять дома, як наприклад наш славний п. Микола Рішко місить глину та маєтить собі хату, щоб мати на будучність. Декотрі роблять в полях, інші стали „кіронами“.

Отже, так „процвітають“ наші школи. Учителі-фахмани зголосуються на жандармерії та відані на ласку і неласку мадярам. Але в їх серцях велика надія, що ворожа „слава“ довго не буде тривати. Всі чекають дня своєї висвободження, тоді горе фушерам, горе мадярам! Слава Україні!

ІВАН ІРЛЯВСЬКИЙ:

Де Чорногора.

Де Чорногора є Піп Іван,
де шуми пралісів Говерлі,
щоночі там співають канти
за тими, що померли.

Співають дерева шумні,
співа срібляна Тиса:
за упокій, і новий гнів
гарячого ще списа.

Пливуть хорали в далечину
і розпиваються під сонцем,
а недалеко бродить тінь
полеглих оборонців.

В блакиті й сріблі вишні,
у недосяжному склепінні,
там майорить фрагмент весни,
що даний Україні.

Ой щедро даний на землі,
землі убогій — незабутній;
для гордості великих літ,
для слави на майбутнє.

Блестить смарагдами престол,
а жертвеник — квітками й кровю,
що полила давній простір,
щоб відродився знову.

С. ПОЛОВЕЦЬ:

До оформлення свят та імпрез в Карпатській Україні.

Можемо сміло твердити, що на терені Карпатської України виріс в певну систему, довго нами легковаженої вид образотворчого мистецтва — мистецьке оформлення державних і національних свят.

При цій мусимо сконстатувати, що створений на Карпатській Україні тип оформлення спирається на засадах традиції оформлення наших свят і домівок, як на землях окупованих, так і на еміграції.

Це свідчить про те, що й у тій ділянці нашого духовного життя, принципи націоналістичного світогляду прийнялися не лише революційним активом еміграції, а й у краї (Карпатська Україна), що ці а не інші принципи формували нову Дев'яту.

З елементів оформлення свят й імпрез в Карпатській Україні — наземо:

1. Володимирський Тризуб — Український Державний Герб.
2. Націоналістичний Тризуб (з мечем) — знак Руху, націоналістичної ідеології.
3. Національний прапор, з барвою фігури внизу (синьо-жовтій).
4. Націоналістичний прапор: на синім тлі золотий Націоналістичний Тризуб.
5. Символічні прапори — на синім золотий Націоналістичний Тризуб: у Хусті Карпатська Січ мала й чорні з золотим Націоналістичним Тризубом прапори.
6. Прапори націоналістичних держав.
7. Погруддя св. памяти Вождя полк. С. Коновалця і св. памяти Г. Ог. С. Петлюри.
8. Портрети прем'єра Карп. України Др. А. Волошини, св. памяти Вождя, і св. памяти О. Басарабової.
9. Країнний знак Закарпаття.
10. Плакати, транспаренти, гасла.

Ін конкретні приклади оформлення, наведемо:

1. Зовнішнє оформлення „Січової Гостинниці“ в Хусті 22. січня 1939.

Над центральним балконом (якого Команда О. Н. О. Карпатської Січі привідала маніфестаційні прояви української культури) звисав 6 метрів довгий в 4,2 метри ширину націоналістичний прапор. По боках — два націоналістичні прапори (4,5×0,7 метра). По фасаду будівлі в кожного боку центрального балкону спускається зі злому від стрівкою до південнішіх вікон 2-го поверху по 6 прапорів, при чому національний й націоналістичні можуть собою чергуватися (разом 12 прапорів —

$4,5 \times 1,4$ метри кожен). Над роговими балконами звисають довгі й вузькі націоналістичні прапори.

Центральний балкон прикрашено гуцульським килимом, китицями зелені й кількома двометровими (2×0,7 м.) націоналістичними прапорами.

Лише зеленої й прапорами прикрашено бічні (рогові) балкони.

(Будова Команди Організації Народиції Оборони „Карпатська Січ“ 22. I. 1939 була прикрашена так само прапорами національними і націоналістичними, балкон укривано ялинками. На руинах Хустського замку, на горі, що панує над Хустом, підняті на високій машті національний прапор в 4×8 метри площею. Думаемо що це був по розмірах один з найбільших нац. прапорів, які нами підіймалися).

2. Оформлення валі „Нова Сцена“ в Хусті для Крутицької Академії.

По блакитним тлі сцен в центрі звисає національний прапор. По боках — два націоналістичні. На підвищенні перед центральним прапором білі погруддя Є. Коновалця й С. Петлюри.

На простирах бічних стін валі звисають націоналістичні прапори.

3. Вітальна брама при вході на Січовий майдан в Хусті 19. II 39. (Іл. зізд О. Н. О. К. Січі).

Конструкцію брами поставили січовики-теслярі, яку було густо закінчено зеленою в ялинок. Виершув браму, вміщений по середині великий щит з націоналістичним Тризубом. Від нижньої частини щита, проміннями розходяться гарні прапори, по три з кожного бою (Від щита по боках 1 національний, націоналістичні — січові чорні зі золотими Тризубами на них).

Над бічними плястрами, їх проводкуючи вгору — підімаються синьо-жовті хоругви.

4. Оформлення майдану А. Волошина 19. II 39 в Хусті.

Портал церкви прикрашує націоналістичний прапор (6×4,2 метри). По стінах давнінці спускаються національні прапори (5×1,4 метри). Перед входом до огради на майдані стоять 2 ряди мачт з синьо-жовтими хоругвями на них (6 прапорів).

5. Оформлення валі „Січової Гостинниці“ 19. II. 1939.

На підвищенні 7 метрів довгий, обтягнений малиновим сукном, стіл президії. За ним на чільній стіні посередині синьо-жовтій прапор з Державним Тризубом на щиті. По боках по 3 націоналістичні прапори (синеволізує 6 лемехів середнього герба Укр. Держави).

Під державним Тризубом висулюється поєднаний Вождя та героя наслідства. (Гераль — почесна варта Січових Стрільців).

Бічні стіни залі присвячені націоналістичним прапорам.

6. Оформлення залі «Січових Стрільців» для відкриття «Гоболокому» («Товариство боротьби з комунізмом»).

Стіни преведуть обтискино малиновими сукном. На чільній стіні в центрі національний прапор (синьо-жовтий), по боках два націоналістичні прапори.

7. Оформлення свята О. Гаскарової в домініоні Головної референтурі Жіночої Відділів О. Н. О. К. Січ в Хусті.

На чільній стіні три націоналістичні прапори. Між ними в правого боку портрет Івана Вождя, в лівого А. Волошину. На середньому прапорі під Тризубом портрет О. Гаскарової, увінчаний зеленою (Гераль — варта Січових Стрільців).

8. Оформлення залі I Сойму Карпатської України.

Перед чільною стіною трибуна в окремій підвішеній для президії Сойму і міністрів К. У., — всі обтискино малиновою матерією.

На чільній стіні посередині на синьо-жовтім тлі герб Закарпаття (синьо-жовті поперечні паси — права половина щита й на срібному полі червоний недмідь — ліва). Над гербом, на пропозицію п. Прем'єра було вживано Володимира Великого.

Тло під гербами Закарпаття обрамовано геральдичними зеленими ялинковими. По боках по стіні два синьо-жовті прапори.

По краях чільної стіні на пілонах натягнуто націоналістичні прапори (2). Бічні сторони пілонів задраповані сталевою барвою полотном.

По бічних стінах, в простінках між вікнами правої стіни і на таких же віддалах лівої стіни висвітлюються прапори націоналістичні і національні, між собою чергуючись.

Між працюючими в залі за столами націоналістичні прапори. Так само по бічних стінах по всій підлоговій площині прогуляється синьо-жовтий прапор національної і націоналістичної, які зберуться біля 4 в кожного боку, 10-12 метрів кожен.

Вхід до залі уძекировано жовтою і синьою матерією та геральдичними зеленими.

Відповідне оформлення будинку Сойму.

Над головним входом три національні прикраси (вхід як і з двох боків від них, по стіні, складають прапори національні і націоналістичні, які зберуться біля 4 в кожного боку, 10-12 метрів кожен).

Ціла будівля від «Січових Стрільців» до Сойму має бути присвячена двома рідкісними вищими національними прапорами на них (Не було поставлено відповідної відповіді бо на міжнародній конференції).

В оформленні державних чи національних свят в Карпатській Україні прямічкою зведені вищі прапори (жовто-блакитні) використані елементами етнографично-побутовими — певними умовіннями прапорів національних та націоналістичних.

Бо присвячуємо простір — національно однорідному місту, бо кожен елемент оформлення має бути висловом тієї ідеї. Оформлення наших свят має за своїх характер національний. Надзвичайний не лише барваний прапор, а й напруженість національного гордості, характерного для нас поєднані — часною кобзі лівоністю і карністю, темпом і чуттєвою кожної присвяченості. Рівночасно надіргаючи традицію наших національно-державних вимогань.

Харкетерною рисою оформлень державних і національних свят в Карпатській Україні є націоналістичний Тризуб як Прапор, як один з головних елементів оформлення.

Націоналістичний Тризуб (як жечем) не вине винувати горянам-містом серія тих, що святували перемоги, тих що будують Українську Велику Державу. Він торить на прапорах Карпатської Січі, на руках Січових одягів, смочених кровю Героїв.

В УКРАЇНІ.

На Східних Українських Землях помітний сильний націоналістичний рух.

— В Київщині відбулися чисельні арештування між українською молоддю т. зв. комсомольцями, яких ще недавно уважала червона Москва стовідсотковими комуністами.

— На дінях українській держ. театр ім. Т. Шевченка в Харкові гостював в Москві. З цієї нагоди якийсь Заславський написав в московській «Правді» обширну статтю про згаданий театр, якого він вихвалює та порівнює з іншими модерністичними театралами. Театр ставив між іншим «Навара Стодолю» і «Дай серце волю — заведе в некюю».

— В Українському музею народного мистецтва в Києві відкрили персональну виставу праць відомого літнього київського українського мальора Григорія Світлиńskiego. Всіх праць в більш 100, якіх найважливіші: «Українське село», «Шевченко на власлани», «Останній баль», «Зійшов місяць» і т. д.

— В літньому театрі балтійської флоти в Кронштадті на дінях виступив київський оперний театр з виставами: «Наталя Полтавська», «Тарас Бульба», «Запорожець за Дунаєм».

— По цілій Україні відбуваються величані Шевченківські свята. Але взятська червона Москва, щоб наразінавати вплив шевченківських свят наказала відбувати свята в честь москов-

ського сатрапа, що найбільше повелів Угорщину — Петра Великого, з приводу 230-літнього «ювілею» битви під Полтавою, в якій властиво Україна втратила свою суверенітет. Але це мітальні олива до вогня, що вже охопив Україну і який спалить всіх її ворогів-окупантів.

На Західних Українських Землях відбувається шалене переслідування українських націоналістів. Всюди відбуваються суди проти українців за приналежність до ОУН. За саме тільки підозріння в членстві засуджують ляпні суди від 2 до 5 років.

— Під час Зелених Свят, які в Галичині відбуваються святом могил-героїв, відбулися цього року величезні маніфестаційні походи. Так напр. у Львові на урочистім святі взяло участь 30.000 осіб.

— За проповідь на могилах львівські старости було покарано о. дра Гринюха гривною 200 зл. або на два місяці тюрми. Подібні свята відбулися також в інших місцевостях Західної України.

В Заліссю випустили великий між поляками та українськими націоналістами. До націоналістів приставили все українське населення. Було арештовано 6 людей.

У Будилові (повіт Бережан) початком цього жия настало вночі перстрілка між подільською поліцією і українськими націоналістами. Один поляк застрілений, один тяжко і багато легче ранений. З українців також ранений Пукала, який другого дня номер в ліченні.

В Забороллю на Луччині були засуджені за привналежність до ОУН і протидержавну діяльність К. Шеверда і Я. Шевчук на 5 літ, А. Самчук на 4 л. і І. Киселя на 3 р. Коли на салю привели А. Нагірного у іншій справі, той, в часі перерви, нагло вискочив через вікно у садок, а звідси на вулицю, де його підмали. Поліція дала в замі розправ кілька стрілів з рушниці, але не попала. Нагірний пізніше візнявав сидачи, бо в часі скоку з 4 м. висоти розірвав собі в ногах жили.

В Луцьку відбулася на днях судова розправа проти Василя Стасика та Івана Цвигуна за привналежність до ОУН і протидержавну чинність. Розправа відложена.

В с. Щепля відбувся судовий процес проти 4-ох молодих українців. Обвинуваченім закидувано привналежність до ОУН і протидерж. чинність. Польський суд засудив І. Щерука на 3 і пів року, Ф. Слюсарука на 3 р. Ів. Авдійчука на 3 і О. Харакорика на 1 рік. А це ще найлагідніший присуд.

Всі польські тюреми переповнені українцями. Нові тюреми поляки будують, але вже будуть вони для самих поляків! Світова преса приносить грізні вісті про положення українців в Галичині й на Волині. Тільки в першій половині ц. м. ізольовані поляки в концентраційних таборах на мочаристих полях Волині й Полісся звіщє 55.000 українців, здібних носити зброю. Зробили це поляки, щоб забезпечитись на випадок війни. Та це Польщу не вратує перед недалеким її кінцем. Проти неї виступить весь Український Нарід і стане до боротьби за свою Самостійну Соборну Українську Державу.

В Буковині й Бесерабії на багатьох місцях вислідила румунська поліція активну чинність Організації Українських Націоналістів. Кілька молодих українців було арештовано. Румунська преса про то не розписується, щоб ще більше не підбурювати проти румунів українське населення, яка тепер находитися у сильнім вогні напружені з мадярами, що вже поробили відповідні воєнні зарядження вздовж румунських границь в Карпатській Україні.

З КАРПАТСЬКОЇ УКРАЇНИ щодня дістаємо вісті про жахливе положення українського населення під мадярською окупацією. На багатьох місцях українці вже зачали ставити активний спротив проти мадярів.

В Марамороші забили селяни одного ноутаря і кілька мадярських жандармів. Убивство поповнили неавісні люди, але забили жандармів мадярським способом. (*Made in Hungaria!*).

У Веряці отруїли селяни кількох мадярських вояків чаєм.

В Хусті знайшли мадярським способом забитих трьох вояків, що мали піти з українськими дівчатами на „рандє“, в якого вже ніколи не вернули. З того приводу мадярська військова команда в Хусті спеціальним наказом заборонила ходити мадярським старшинам і воякам з українськими дівчатами. (Це не погана річ!).

В Воліні отруїли селяни молоком невеликі військові валуни, що там находилася. Це викликало між військом великий розрух і мадярські вояки прямо заявляють: Чого нас сюди посилають, коли тут нас ніхто не хоче?

У Рахові дійшло до кривавих інцидентів між українським населенням і мадярською німецькою валогою, в наслідок чого було кількох мадярських вояків забито. З приводу того мадярські уряди завели стан облоги на Гуцульщині.

В Хусті під замком на спільній могилі Січовиків впавших у бою проти мадярів, посів хтось на одну половину квіті а на другу — сині квіти. Люди щодня приходили на могилу, аж доки не спостерегли це мадяри і не зничили могилу. Але по якімсь часі квіти знову виросли.

У Волівці під час великих злив люди вірили, що тому іде дощ, бо позно по лісах є ще якісь непоховані трупи. Ішли шукати і дійсно знайшли трьох змасакрованих до непізнання осіб.

В Хусті ще залишився на одній будові тризуб, до якого приходять тайно люди, щоб набрати сили до боротьби проти мадярів.

В Марамороші та інших місцевостях часто появляються великі намалювані тризуби з написом „Слава Україні“. Мадяри відтак ведуть збільшене слідство. Але це не помагає.

З Тересви втекло до Румунії 25 українців, що були відобрани до мадярського війська під час недавніх мадярських обзорів. Подібне повторилося і в інших селах східної частини КУ.

— При кінці м. м. вислали мадяри до Румунії (як колись висилали в Карпатську Україну) 700 мадярських терористів. До тепер з них ще ніхто не повернувся і взагалі про них не мають мадяри вістки. Пишуть нам, що румуни їх всіх вистріляли.

— По „ліквідації“ українців мадяри змагаються знищити „руссікі“. Багатьох вже позапирали, а багатьох вже вислали. „Карпатоси“ перейшли до українців, бо мадяри заявляють, що ім не треба ані українців, ані русіків, лише землю та ліси, а народ треба знищити.

Перший „етап“ мадярської автономії.

Мадярські органи влади видали на днях розпорядження, на основі якого у всіх греко-католицьких і православних церквах Карпатської України при відправі Служби Божої евангеліє мають читати лише по мадярськи. Це розпорядження викликало велике обурення всього українського населення, яке проявилося в багатьох містах та селах в демонстраціях: люди виходили під час читання мадярського евангелія демонстративно з церков. До найбільших демонстрацій дійшло на Перечинщині, де було кількох селян збито і арештовано.

Студентський Вістник.

XI. Звичайний Зізд Центрального Союзу Українського Студенства.

В дніах 17–18. червня 1939 року відбувся у Відні XI. Звичайний Зізд ЦеСУСа, що завершив 17-тий рік діяльності української студентської централі.

На Зізді були виступники всіх організацій, членів ЦеСУСа: уповноважений Управою виступник СУСОПу, уповноважений Українського студенства Буковини, делегат Союзу Студентів Карпатської України, виступник українського студенства Злуць, Держав П. А. й Канади (Нью-Йорк), делегат Української Далекосхідної Січі — Харбін, делегати: НАСУСа — Лювен, Укр. Студ. Громади — Париж, УСТ. „Зарево“ — Берлін, УСТ. „Січ“ — Грац, УСТ. „Зарево“ — Рим, Укр. Студ. Громади — Загреб, УАТ. „Січ“ — Відень, Укр. Акад. Громади — Прага та уповноважений СУС „Основа“ — Данциг.

В „гербовій вазі“, прикрашений українськими праворами з націоналістичним тризубом і погрудям сл. п. Вождя Евгена Коновалець й Головного Отамана Симона Петлюри, можна було бачити українську студенську молодь зо всіх сторін світу: в Краю, в еміграції в Європі, в Америці й Азії. Підпорядковані одному Пронодові, перейняті одною Ідеєю, одним непереможним бажанням праці-боротьби за українську справу, учасники провели Зізд в атмосфері товариської сплянності та однозгодності в рішеннях. За звітів поодиноких делегатів можна було пізнати величезний вклад праці та широкий круг діяння, яке українське студенство взяло на себе. Сучасне українське студенство гідно продовжує традицію передвоєнного студенства, що знайшла свій вимовний вислів у Крутах! Українське студенство й далі, рама обрама зо селянською та робітничою молоддю, є авангардом у боротьбі Української Нації за її святі права. Діяльність українського студенства не обмежувалася до самої праці у студенських товариствах, але далеко виходила поза внутрішнє студенське життя — як на українських землях, зокрема на ЗУЗ, так і на еміграції в Європі, Америці та Далекому Сході.

Заступництва ЦеСУСа, що тісно співпрацювали з місцевим студенським товариством і соборницькими громадянськими організаціями в даному краю, створено: у Берліні, у Відні, Празі, Римі, Парижі, Брюсселі, Лондоні, Ковні, Софії, Нью-Йорку, Саскатуні та Харбіні.

У звіті Управи, крім внутрішньої діяльності було теж належно висвітлено працю ЦеСУСа на міжнародному терені, що являється одною з найважливіших діяльників праці Управи. Ця праця проявилася у виступах представників ЦеСУСа на восьми міжнародних конгресах СІЕ, ICC і інших; влаштовані українських пропагандивних вечорів з нагоди тих же міжнародних студенських конгресів та участю у виставах, чи то міжнародних студенських конгресів та участю у виставах, чи то міжнародної студенської преси, чи то мистецтва та культури.

Не зважаючи на несприятливі умовини, що в них опинилася Управа ЦеСУСа в 1934 році, вдалося всеж вислати на феріях того року свою двохчленну делегацію на конгрес СІЕ (Міжнародна Студенська Конфедерація) в Нотінген — Англія. В тому ж часі відбувся і конгрес ICC (Міжнародна Студенська Поміч) у Буффало біля Парижа, на якому ЦеСУС рівно ж був заступлений двома делегатами.

В 1935 році вияв ЦеСУС участь у двох конгресах: ІСЛ (Міжнародна Студенська Ліга), що відбувся в Карлово (Болгарія) та СІЕ в Празі. В часі конгресу в Празі видано було меморіал в спріві переслідування українського студенства на ЗУЗ в 1934 році, та замкнення ІХ (понад сто) в концентраційному таборі в Березі Карпівській.

В 1936 році виславла Управа ЦеСУСа своїх делегатів на конгрес СІЕ в Софії. На цьому конгресі, щоби паралізувати заходи французів втягнуті до СІЕ московсько-большевицьке студенство, внесла українську

делегація на плenум конгресу обоснований меморіал протест проти цього вamіру французького студенства. Справа ця викликала навіть покинення деякими французькими делегатами на кілька днів відбуло, але ось, відповідно до точку прийняття московсько-большевицького студенства СІЕ, відложено до наступного конгресу СІЕ, що відбулося в Парижі. Але й там це питання не було вирешене, бо конгрес був примушений мафже внести члени студенції справою участі української спортивної репрезентації в Студ. Олімпіаді в Парижі.

В часі конгресу в Софії (р. 1936) відкрито виставу культурної діяльності студенства та студенської преси серед якої був теж український відділ, що — до речі — під оглядом числа й змісту виставлених видань, був одним із найбагатшим. Як зовнішній ввіян самостійності українського студенства в міжнародному житті виснів — по перше від ряду літ — українські право-між праворами інших державних націй, що їх студенти були на тому конгресі.

В цьому ж році під час олімпійських ігор в Берліні, видав ЦеСУС меморіал „До молоді цілого світу“ який передано також високим офіційним особам іншої країн та інших держав.

Рік 1937-й був для ЦеСУСа одним з найуспішніших в його діяльності на міжнародному полі, хо умовини серед яких приходилося працювати українському студенству, були куди гіршими. В літні цього року брав ЦеСУС участь у міжнародній виставі культури та мистецтва, що відбулася в Неаполі, висилаков там вибрані мистецькі твори студентів артистів-малюків мистецькі фотографії та студентську пресу як книжкову продукцію. Мистецьких експонатів було 150. Вистув в цій виставі приніс безсумнівний успіх для української справи. В тому ж часі повідомила Управа ЦеСУСа президію СІЕ, що українська студенська спортивна презентація візьме участь в міжнародних студенських спортивних ігрищах, що мають відбутися в Парижі в місяці серпні. З відомих причин участі все ж ця Репрезентація не взяла. Про це було в своєму часі написано всій нашій пресі.

Від того часу, себто від спроби нашого студенства взяти участь в міжнародних студенських спортивних ігрищах, почали скрито й явно працювати всікі ворожі чинники проти нас та старалися за виключення ЦеСУСа з СІЕ.

Вже на Раді СІЕ в Шефільді в січні 1938 року була спроба, інспірована безсумнівно поляками, позбутись українців, як членів СІЕ. А коли на феріях 1938 року відбувся черговий зізд СІЕ в Глестов (Англія), то Президія конгресу, покликуючися на рішення в Шефільді яке фактично не винесло жадного остаточного рішення в справі членства ЦеСУСа в СІЕ, не допустила безправно нашого делегата на офіційні наради, проти чого цей делегат подав відповідний меморіал-протест.

Все ж ЦеСУС не дивлячись на скомпліковані відносини серед яких відбувається праця на міжнародному форумі, не думає залишити там свою працю, а на впаки, поширити її на інші міжнародні осередки.

У звіті Управи звернено окрему увагу на українське студенство Східних Земель, що кладе гекатомби жертв на жертівнику визволення нації від московсько-большевицького ярма. Не можна говорити про якусь окрему організованість і працю східно-українського студенства, бо режім терору большевизму не дозволяє на якебудь, хоч примітивне, національне українське життя. Умовини боротьби Східно-Українських Земель, на якебудь, хоч примітивне, національне українське життя. Умовини боротьби Східно-Українських Земель, що український визвольний фронт проти того роду, що український визвольний фронт проти большевизму влонює в себе всі позитивні верстти українського суспільства, а в тому числі й студенство. Слід відмітити, що на Східних Землях начислюють більше тисяч українського студенства на засланні.